ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4608 — 13/26 ԱՊՐԻԼ 1901 — ՈՒՐԲԱԹ — 6 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1319 — ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4608

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آرمولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Հասցէ առաքման համար՝ ուղղեալ
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱՐԱՏ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեայ եւ կանոնաւոր հոմար ստանկոտ	140	Ղրշ
» » » » վիցամեայ	70	»
» » » » եւսամեայ	40	»
Տասը թերթերու հոմար ստանկոտ	40	Ղրշ.
» » » վիցամեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ստեղծական բոլոր տարի ծախքը բանաւորուց դր վճարելի:

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԱՐԾՈՒՑ ՄԱՍԻՆ

Տեղական օրաթերթի մը մէջ աչքս հանդիպեցաւ կարծոյ ներքեւեր թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան և թաղական անուսի ունեցած պարտքի մասին հակոմ տեղեկութիւն մը։ Իրրեւ կարենցի, մտէ՛ն ծանօթ իրերու հանգամանքին, կ'ուզեմ ցոյց տալ մասնաւորապէս թէ ինչ եղած է այդ պարտքին պատճառը և ինչ միջոցներով կարելի է վճարել։

Կարծոյ եկեղեցին ունի ա՛յնպիսի հարուստ, անշարժ կալուածներ, որոնց նմանը, կարծեմ, ոչ մէկ գաւառի մէջ կարելի է գտնել։ Քանի մը տարիներ առաջ եկեղեցին պարտք չունէր. բայց երբ նախորդ Թաղական Խորհուրդը ձեռնարկեց Արծնեան վարժարանի կից չէնքի մը շինութեան, որուն համար՝ ըստ պաշտօնական տեղեկագրի ծախսուած է 97,635 դրուշ, այն ժամանակ եկեղեցին ենթարկուեցաւ 1300 ոսկիի պարտքի մը (200 լիրայի չափ ալ դրօշական հաշուեն ծախսուած է)։ Անուրանալի է որ կարծոյ պէս հայաշատ կեդրոնի մը մէջ այդ շինութիւնը կարեւոր էր. բայց քննադատելի երկու կէտեր կան.—

Ա. Շինութիւնը, իրրեւ դպրոց, նպատակայարմա՞ր է։ Չեմ գիտեր ո՛վ է եղեր այդ չէնքին ճարտարապետը, բայց շինութենէն կրնամ հասկնալ թէ շատ անյարմար շինած է չէնքը։ Վարի յարկը գեղանիստ, խոնաւ, անլոյս, օդը հեղձուցիչ, դասարանները կատարեալ նկուղներ. և երեւակայեցէք որ այդպիսի սենեակներու մէջ կը խմբի մանկապարտէզի մասաղ տղոց ծաղիկ կեանքը. դեռ չկազմուած, չամրացած մարմինը հոդ կը քայքայի, կը տուժէ ծանրապէս։ Երբ այդչափ դրամ յումպէս վատնուած է առանց խղճահարութեան, արդեւք 50 լիրայի ծախքով մը չէնքը 2 մէտր բարձրացնելու պարագային աղէտն դրամը մեղքցած են։

Բ. Իսկապէս ա՛յդչափ դրամ ծախսուած է։ Անաչառ և բանիբուն անձերու քննութիւնէն հասկցուած է որ չէնքին համար կրնայ առ առաւելն ծախսուած ըլլալ 550 լիրա։ Մնացած 420 լիրա՞ն ուրի՞ գացաւ։ Բայց պիտի դարմանք, պիտի հարցնէք թէ կարծոյ պէս քաղաքի մը մէջ, ուր քիչ թէ շատ իւրաքանչիւր մարդիկներ կան, ինչո՞ւ հաշիւները չեն քններ, եթէ դեղծում կայ՝ ինչո՞ւ չեն հրապարակեր. ինչո՞ւ տուժել չեն տար, և ուրիշ շարք մը ինչուններու՝ որոնց ես ալ պատասխան չունիմ։ Բայց ճշմարիտ, դառն իրականութիւնն է այս։

Իմ խնդրէ կարծիքովս, այն աղէտային պարտքերուն, որոնք դրամի հետ գործուին, կա՛մ՝ պէտք է ընտրուին հարուստներէ և կամ լաւ երաշխաւորներէ. և անկուտիներուն յանձնել ուրիշ պաշտօններ, այն բացարձակ ճշդութեամբ որ «անկուտիները կ'ուտեն կուտը». գրեթէ չատ քիչ բացառութեամբ։ Ընել չեմ ուզեր թէ հարուստները չեն ուտեր. բայց անոնք կ'աշխատին այնպէս մը ուտել որ հոտը չելլէ, վրան գոց մնայ. որպէս զի հակառակ պարագային իրենց պատիւին արատ չգայ և որ կարենա՛ն է պատիւին ետեւէ խայտառակութեամբ չուժեն վերը։ (Թէեւ այդպէս տուժել տալու օրինակ մը դեռ լսելու առիթը չենք ունեցեր։) Նախորդ Թաղ. Խորհուրդին մէջ կային շատ պատուաւոր անձեր, որոնց դրամով ալ յանախ օգներ են սրճատունին. բայց անոնք իրենց սեպհական գործերը չէին կրնար միշտ թողուլ և հետեւիլ չէնութեան, ատաղձի հոգերուն, որով ճարտարապետութիւն, երեւմտաք, հսկողութիւն, խնամք մնացեր էին մէկ երկու հոգիի ձեռքը, որոնք անձնական շատ գործ չունենալով, կոնդուիտեան գործէն ուրեմի՛ մեծ շահ կրնային հանել և ատիկ զատ ալ սրճարաններու մէջ ալ կը պարծենային միշտ։ Շետակը գէշ չէ, թէ՛ շահ (գեղծմամբ շահ). թէ՛ անուն բարի։

Տնտեսական Խորհուրդի անդամներէն մէկը առաջարկած է եղեր տեղապահ Ս. Հօր. թէ «Ի վաւերացումն» ներկայացուած հաշիւներէն անկարելի է եղակացութեան մը յանգիլ, թէ լաւագոյն է կարող ճարտարդէտի մը և ձեռնհաս վարպետներու ծրդել տալ թէ իսկապէս այդչափ առաղձ գործածուած է։ Տեղապահը կը պատասխանէ եղեր որ այդ բանը կրնայ երկպառակութեանց տեղի տալ, մանաւանդ եթէ հաստատուի թէ այդ մարդիկը խորեր են, ատոնց ի՞նչը պիտի առնուի՝ այդպիսի միջոցի մը դիմելով. ազգին վատահութեան խախտուելէն աւելի շահ մը չենք ունենար։ Տարօրինակ արամախոհութիւն. որուն չեմ ուզեր հաւատալ։ Զեղծումները, խարդախութիւնը պահել, քօղարկել, հանրութեան վստահութիւնը կ'աւերէ՞ թէ կը պահպանէ։

Փակագծի մէջ։ Երեք—չորս տարի առաջ Վասիլէն մինչեւ Բէօթիկ անօրինակ վիվուկ մը ընկաւ. Պոլսոյ լրագիրները միաձուն, միաբերան, սկսան իւրաքանչիւր հոգակել Արմաշեաններու ձեռքերեղիք յաղորդութիւնները, ի պայծառութիւն եկեղեցիի, ազգային կատարելիք արժանաւոր ծառայութիւնները, ու դեռ շեմ գիտեր քանի՝ հազար ու մէկ բարեմասնութիւնները՝ դեռ անոնց գործունէութեան ամենափոքր նմայը և նշոյլը չտեսած, չշօշափած իրապէս, գործնականապէս։ Գնաւորները ողողուեցան Արմաշեաններով ու Պոլսոյ լրագիրները՝ անոնց փառաբանութեամբ։ Ասոնց մասին էր, յուսանցաւ այդ մօտան և դժբախտաբար ասոնցմէ շատերը իրենց վրայ դրուած յոյսերը իրականացնելէ շատ հեռի գըտնուեցան։ Ու անկարելի էր ուրիշ կերպ ըլլալ։ Բնականաբար խելքի դէմ պիտի ըլլար որ վանքի մը անկիւնը, աշխարհէն առանձնացած ուսանող—աբեղաներ, առանց երբեք կեանքի փորձառութեան բովէն անցած ըլլալու, անկարելի էր որ կարենային վարել գաւառի ամէնէն կարեւոր կեդրոններու առաջնորդութիւնը, ինչ որ ո՛չ թէ միայն նշիւի վերլուծում, այլ ժողովրդին վարելու, օրէնքէն հասկնալու, կառավարական բարձրագոյն շրջանի մէջ մտնելու և հոն իր պաշտօնին վայել դիրքը ունենալու յատկութիւններն ալ կը պահանջէր։

Ասոնցմէ Զաւէշ վարդապետը ճանչնալու բախտը ունենալով, կը վկայեմ որ ինքը չա՛տ բարի, ուղղամիտ, պարտաճանաչ բարոյականի տէր, խղճամիտ եկեղեցական մըն է՝ օժտուած շատ լաւ յատկութիւններով։ Բայց Երզրումի պէս առաջնակարգ տեղի մը առաջնորդական պաշտօնը ըստ արժանւոյն վայելելէ հեռու է, բան մը որ, ինքնին ալ կը խոստովանի ամենայն աղնուութեամբ։ Այս ալ պէտք է ըսել որ անհամեմատ տարբերութիւն կայ անոր գործունէութեան առաջին օրերու ու հիմակուան մէջ։ Փորձառութիւնը շատ բաներ սորվեցուցած է, կը մաղթենք որ ան իր ուներատ անունը միշտ անարատ պահէ ու դայ օր մը ուր կարենայ վերջնականապէս համոզուած անոր փորձառութեան, դայն Առաջնորդ ընտրէ։

Տ. Դ.

ԿԵԱՆՔԻՆ ԶՈՒԱՐԹ ԿՈՂՄԵՐԸ

Ս.

Սենեակս մէկ անկիւնը նստած եմ մենիկ ու մտազբաղ։ Գարնան արեւը իր գաղջ ցոլքերը կը ցանցրնէ չորս դին, թռչունները կը դայլայլեն պուրակներուն մէջ, ու պատուհանիս տակ, մեծկակ պարտէզի մը մէջ, ցիր ու ցան կը տեսնուին երիտասարդ ծաղիկներ, որոնց բոյրը գիւղիւղին թաքամ չունենով ամէն կողմ կը տարածուի։

Մերձակայ տունէ մը դաշնակի ձայն մը կու գայ ակամէս։ մեկնուելով ու սրամասնով թրթռումներ անշուշտ թելերու, որոնք մերթ կը գոռան փրփրելից ծովու մը կատաղի ալիքներուն նման, մերթ կը շշնան և կ'արձագանգեն սուր ու ցաւագին ճիչերու պէս, և մերթ անուշ, զեղվեստուն ու սիրուիչ ձայներ կ'արձակեն օդին մէջ։ Հոգեկան զգացումներ են հոսող, որոնք կը սուրան ու կը ցայտեն ստեղնաշարին մէն մի մատներէն, խառն բայց ներդաշնակ, զգլխիչ ու հմայիչ ձայներ, որոնք կեանքին է՛ն պայծառ լոյսերը, ծաղիկներու է՛ն անուշ գոյները ու սոխակներուն ամէն՛ն դաւաչ եղանակները ունին իրենց մէջ։

Թռչունները կը ճռուողեն, ծաղիկները կը բուրեն և դաշնակը կը գեղգեղ հոգեթափանց։ Ու կը խորհիմ թէ կեանքին զուարթ մէկ կողմը չէ՞ այս միթէ, որքան ալ վաղանցիկ ըլլայ այն։

Բ.

Փողոցէ մը կ'անցնիմ։ Լոյսով ու օդով ողողուն տան մը պատուհանին առիւեանատ է մանկամարդ աղջիկ մը։ Պատուհանին բոլորտիքը տարածուող ու տանիքէն վար մագլցող եղերանի մը խոպոպ ծաղիկներուն միջեւ դեղեցիկ նըկարի մը պէս կ'երեւայ իր սիրուն ու հրեշտակային դէմքը։ Իր ճակատը շուշանի մը անթեղութիւնը ունի, աչքերը՝ յուսիսի երկինքին անուշ կապոյտը կը ցոլացնեն, և այտերը՝ ամէն՛ն գեղեցիկ վարդին կարմրին ու թարմութիւնը։

Երգ մը կը թրթռայ իր շրթունքին վրայ, երգ մը՝ որ հանկարծ զգացում ու հոգի է։ պիտի ըսէի նոյն իսկ թէ՝ իր հոգիէն չաղկի մը կը խաւնէ՝ այն զգացումներուն մէջ՝ որոնք երկրին ցածութիւններէն վեր՝ հրեշտակներու կ'ուղղուին գոգսես, և որոնցմէ ոչինչ պիտի զգաք դրական մարդը՝ իր նիւթապաշտ խոհերուն անձնատուր։

Ինչ կ'ըսէ այդ դեղանի աղջիկը արդեօք։ ի՞նչ կ'երգէ, ուրկէ՞ կը գտնէ ամբողջ իր հոգին նուագող այդ եղանակները...։ Ի՞նչ փոյթ, չէ՛ մի որ երգանկի է նա այդ պահուն, և ա՛յնքան աւելի երջանիկ որքան անդիտակից իր վիճակին։ Ինչ փոյթ եթէ չեն լսուիր իր բառերը։ ո՞վ միթէ հոգիին ամէն զգացումները բառերով կ'արտայայտուի՞...։

Ու ես, գրաւուած, հմայուած ձայնի այդ անուշ ներդաշնակութենէն, հոգիս տանջվեց գաղուններ տեսած այդ վարդէնին երջանկութենէն արբշիռ՝ կը մտածեմ իրաւամբ թէ կեանքին մէկ ուրիշ զուարթ երեւոյթն ալ ա՞ս չէ՞ միթէ...։

Դ.

Մանկիկ մը կը վազվզէ փողոցին մէջ։ Կը խաղայ, կը կայտռէ ու կ'երգէ ան։ Ոչերու վազքը չէ՝ այն, այլ մանուկ հրբեշտակի մը ելեւէջը, թիթեռնիկի խոլ թռիչումը չէ՝ այն, այլ զեփիւռին խաղաղանքը, սոխակներու գեղգեղը չէ՝ այն, այլ սիրոյ ասուծոյն քնարը։ Կեանքն է՝ ան իր է՛ն շնորհալի, է՛ն կայտառ ու է՛ն զուարթ ձեւին մէջ, որ կը խօսի աբեւին թռչնակին, ծառին ու ծաղիկին հետ, իր ձայնը կը խառնէ զեփիւռներու գգուանուշ հեւքին և իր լեզուն կը մտի կարծես ձնծղիկներու շաղվագոյն ճառուղումներուն հետ։ Մերթ ընդ մերթ, յոգնած և ուժասպառ, կը վազէ կ'ինչնայ թեւերուն մէջ իր մայրիկին՝ որ դրան սեմին վրայ նստած՝ հիացումի ու պաշտումի նայուածքով մը կը դիտէ իր հոգիին ծաղիկը։ և ահա՝ նորէն կը բաժնուի, կը հեռանայ անկէ, վերսկսելու համար իր ընդմիջուած խաղն ու խայտանքը։

Երիտասարդ մը կը դառնայ փողոցին անկիւնէն, Ցաղած կ'երեւայ ան, բայց ո՛չ տխուր։ իր դէմքը գոհ երեւոյթ մը ունի։ օրուան կնանքէն ու անոր պայքարներէն իր քայլերը տակաւ կը շատանան աւելի՝ չուտ հասնելու հոն՝ ուր պիտի չէ՞ ընտանեկան յարկի խաղաղ ու կազդուրիչ միջոցը, ուր կը սպասեն իրեն իր զաւակին ու կնոջ ժպտուն ու երջանիկ դէմքերը և ուր պիտի մոռնայ ան իր բոլոր ձանձրոյթն ու խոնջէնքը։

Ու ահա՝ մանկիկը, այն զուարթ ու թիթեռուն էակը նշմարած է զանի հեռուէն։ «Հայրիկը՝ հայրիկը» կը գոչէ ան խանդավառ, և կը վազէ կը փարի անոր ծունկերուն, իր վարդ այտերը երկընցնելով անոր...։

Այս չէ՞ միթէ կեանքին է՛ն զուարթ մէկ երեւոյթն ալ։

Պուլսա — Տ. Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՔԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՈՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թէ ի՞նչպէս կարելի է սմանչելի մարդ մը ըլլալ։

Ա.

Զարմանալի բայց միանգամայն հաստատուած իրողութիւն մըն է, թէ երբ խօսուի մարդկային ցեղին վրայ, որա՞կ'ն սեռը ինկատ կ'առնուի մէջտեղ։ Սակայն ես խորհուրդ պիտի տայի այր մարդոյ՝ չմեծամտիլ երբեք իրենց այս արանձնաշնորհման վրայ՝ որ նախանձելի է լոկ երեւութապէս, վասն զի եթէ անոնք լաւ ուշադրութիւն ընեն գործնական կեանքի մէջ ընդունուած ինչ ինչ նախատիպ ճշմարտութիւններու, պիտի տեսնեն թէ մարդ բառը մա՞ն մեծագոյն է անվերջ տկարութիւններու և թերութիւններու. զոր օրինակ, ինչէ՞ մարդը։—Սխալիլը մարդկային է։— Մենք ամենքս ալ սխալական մարդիկ ենք։— Մարդս հիւլէ մըն է. ելն. ելն.

Սակայն մինչեւ ցարդ ուշադրի օրէնք է. որ երբ մարդ արժանանայ ո՛ և է պատուի, երբեք չուզեր բաւականանալ անով, այլ կը բաղձայ հանիլ բարձրագոյն պատիւներու. ասկէ զատ, կը փափաքի որ ուրիշները զինքը ե՛ւս աւելի յարգեն ու մեծարեն՝ քան ինչ որ ինքն կ'արժէ իրապէս։ Մանաւանդ մը պատմեմ ձեզ, և ամենքդ պիտի համոզուիք այս խօսքիս ճշմարտութեան։

Անգամ մը, երկու անձեր մինչ դէմ առ դէմ միւնոյն ուղղութեամբ կը վազէին, իրարու բաղխուեցան։ Այն ատեն ասոնցմէ մէկը գոչեց միւսին. «Ա՛յ մարդ, չէ՞ք տեսներ առջեւնիդ»։— «Մա՛ռդ, բացագանչեց՝ միւսը՝ այս բառէն վիրաւորուած, ի՞նչ կ'ըսէք. ես զրագի՞ր եմ։»

Կը տեսնէք ուրեմն ազնիւ ընթերցողներ, թէ մարդ բառը չի կրնար միշտ գործածուիլ մեր սեռին անհատներուն համար առհասարակ. բայց ձեզմէ շատեր անշուշտ զարմանք պիտի հարցնեն. «Հապա որո՞նց համար պէտք է գործածել այդ բառը։ Իմ խոնարհ կարծիքովս, մենք պարտինք մարդ կոչել զայն՝ որ սկսած է ծխել ու խմել։ և պէտք է որ մարդ անուշը տանք անոր մինչեւ այն ատեն՝ երբ ան պարտուն մը ստանայ կամ... կին մը ունենայ։

Տեսանք հիմա որ մարդ անունին մէջ մեզի համար անհաճոյ ու վիրաւորիչ բան մը կայ, ուստի պէտք է որ չանենք զայն գեղարդարել վերադիր ածականով մը։ Անպատճառ պիտի սկսիք կա՛մ ձեր ուղղը յոգնեցնել և կամ ձեր բառարանները քրքրել՝ իւրաքանչիւր մարդու տալու համար իրեն վայելուչ ածականը, որ մի գուցէ վրտանայ։ Եւ դուք իրարու հետեւէ պիտի շարէք անշուշտ բազմաթիւ ածականներ։ որոնք մարդ բառին քովը դրուելով՝ կ'ամրողջանան անոր իմաստը. զոր օրինակ. պարկեշտ հատեաս, ուղղամիտ, զարծունեայ, անկողմնակալ հատատասի, հեզամիտ, ազնուասիրտ և այլն, և այլն։ Բայց եթէ կարելի է թո՛յլ տուէք ինձ, ազնիւ ընթերցողներ. որ՝ ձեր թուարկած այդքան ածականներուն վրայ եւս ավանկ ածական մըն ալ ե՛ս աւելցնեմ, «սմանչելի», որ կարծեմ թէ գերազանց է քան իր բոլոր ասահմանակիցները։

Եթանի՞ ա՛յն երիտասարդին՝ որ կ'արժանանայ այս սուրբգրելիին, որովհետեւ ամէնէն դժուարամատչելի ընտանիքներու դուռներն իսկ անոր առջեւ կը բացուին իրը դիւթօրէն. մայրերը անկարգելի հիացումով մը և կամ... խորհրդաւոր դիտումով մը կ'ըսեն. «սմանչելի՞ մարդ է», ու հայրերը կը ձայնակցին անոնց. «սուտ ալ, սմանչելի մարդ է»։ Մանկական աղջիկները կը սկսին հառաչել նորանշան յուզումով մը՝ որ ախտանիշն է նորածիլ սիրոյ, ինչպէս ջերմ՝ ու է ծանր հիւանդութեան. «Ա՛հ, այո՛, սմանչելի՞ մարդ է»։ Վերջապէս հօրաքոյրներու ու մօրաքոյրներու հոյլն մէջէն այս արձագանգը կը լսուի շարունակ, «օ՛հ, այո՛, սմանչելի՞ մարդ է։ Այս հիացիկ բացագանչութիւններէն յետոյ, ամէն կողմէ հրաւէրներ կը տեղան, որովհետեւ ո՞վ չի փափաքիր հիւրընկալել սմանչելի մարդը. հայրերը կը նկատեն զայն իրենց գաղափարակից, զաւակները՝ իրենց մտերիմը, մորքերը զայն կ'ուզուանեն քեռի կամ հօրեղբայր, դեռահասակ կիները զայն կը համարին իրենց եղբօրորդին կամ քեռորդին, նորապսակ օրիորդները կ'երազեն անոր անձին մէջ գտնել իրենց սիրավառ ըղձանքին լրումը, իսկ զառուցած օրիորդներն ալ կը բաւականանան զայն հեռուէն սիրելով յուսադիրկ ու նախանձաբեկ։

Անշուշտ ամէնքդ ալ պիտի փափաքիք գիտնալ թէ մէկը ինչպէս կրնայ սքանչելի մարդ ըլլալ. գուցէ ձեզմէ շատեր իմ ըրած նկարագրութենէն այնպէս հեռացուցին, թէ այս արուեստը —այսպէս հանոյ կը թուի ինձ կոչել զայն— բնածին տաղանդի մը պահանջումը ենթադրէ։

—Ո՛չ, ազնիւ ընթերցողներ, կը սխալիք. էական ոչայնան չէ որ բնամիր տաղանդով օժտուած ըլլայ մէկը՝ սմանչելի մարդ կոչուելու համար. որովհետեւ սա ո՛չ արուեստ է և ո՛չ ալ պայտոն, այլ լոկ տիտղոս մըն է ինչպէս, զոր օրինակ, պատուակալ խարխդական, պատուակալ անդամ, պատուակալ մասնակցաբար և այլն։ Ադա՝ ձեզմէ խուրաքանչիւրը կրնայ ըլլալ սմանչելի մարդ, որպէս պահանջուելիք ամբողջ բաները կը տեսնուին լոկ մէկ պատուէրի գործադրութեան մէջ։

Ուստի խնդրեմ, ազնիւ ընթերցողներ, որ ձեր ուշադրութիւնը նուիրէք սա բառերուն.

Պէտք չէ որ երբեմ ոչ ըսես

Հարկ է որ ամէն մարդ լիւրէ այս փոքրիկ նախադասութիւնը, երբ իր ոտքը սեմէ մը ներս դնէ, երբ գոչէը թանգքին մէջ թաթխէ, երբ խօսի ու գործել ուզէ ելն. ելն։ Ոսկեղէն տառերով պէտք է գրել այս տասնամեկերորդ պատուիրանը ամէն տեղ, որպէս զի միշտ աչքի առջեւ ունենանք, որովհետեւ ան կը պարունակէ մարդկային բովանդակ իմաստութիւնը և այլեւս աւելորդ է գլուխս յոգնեցնել Մաքս Նորատունի «Հոգեբանական նորագիտակութիւն»ներուն (տե՛ս Արեւելք թիւ 4369 – 4393) վրայ։ Եթէ պահէք այս պատուիրանը, այն ատեն դուք պիտի ճանչցուիք իբրեւ ազնիւ բարեկամ, իբրեւ երախտագէտ բարեբարեաց, իբրեւ ծնողասէր զաւակ, իբրեւ անձնուէր ամուսին—մէկ խօսքով, իբրեւ սմանչելի մարդ մը։

Պէտք չէ որ երբեմ ոչ ըսես. լա՛ւ ի միտ առէք, ո՛վ ազնիւ ընթերցողներ, տասնամեկերորդ այս նորօրինակ պատուիրանը՝ որուն մէջ կը խտանայ ամէն բան։ Եթէ մարդ դէմ կենայ տիրող բարքերուն, այն ատեն կը բամբասուի իրրեւ անբարոյական մը, իրրեւ գայթակղութեան քար մը. եթէ հակառակի ուրիշներու կարծիքին, այն ժամանակ ինքնահաւան և ամբարտաւան եղած կ'ըլլայ. եթէ քննադատէ ո՛ և է եկեղեցականի, ո՛ և է մէկ գործը կամ վարմունքը, այն ատեն առանց կասկածի սկեպտիկ կը համարուի. եթէ դիտողութիւններ ընէ հասարակաց կարծիք կոչուած ամբարիշտ տատասանութենին (ակնկալը խօսի համակրելի Մուշեղ վարդապետին) և կամ ծիրատ նախապաշարումներու դէմ, այն ատեն թիթեռամիտ, թիթեռաթարոյ և դեռ չեմ գիտեր ի՞նչ կը հոչակուի. իսկ եթէ երբեք համարձակի հագնել զգեստ մը՝ որ հակառակ ըլլայ այ՝ ժամանակուան նորաձեւութեան, այն ատեն կը նկատուի իրրեւ տարօրինակ, անճաշակ և հնամոլ։

Ամէնքդ չատ լաւ գիտէք որ իր յառաջբերումները ապարդիւն պիտի ըլլան, եթէ մարդ նոյն իսկ այդ տիրող բարքերուն կոչտ ըլլալը ապացուցանէ, եթէ հաստատէ թէ ուրիշներուն կարծիքը սխալ է եթէ ցոյց տայ թէ եկեղեցականին ընթացքը անվայել է իր նուիրական կոչումին, եթէ փաստերով հաստատէ թէ հասարակաց կարծիքներն ու նախապաշարումները յառաջդիմութեան ու զարգացման խիստ վնասակար են և եթէ նոյն իսկ անժխտելի կերպով ապացուցանէ այդ նորաձեւութիւններուն անճաշակ ու կապկային նկարագիրը, դարձեալ, ինչպէս ըսի, բնաւ բանի մը չպիտի ծառայեն իրեն անձին համար այն ամէնքը։—Այո՛, եթէ նոյն իսկ յաջողի իր ընդմիսակացութեան ջանքերը, նորաձեւութիւնները, կարծիքները ու նախապաշարումները։

—((158))—

ԹՈՐԹ ԲՐԱՏԷԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳԻՏ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԼՈՒՏՔԱՏԻ ԴՈՒՐՈՒՆԱՑ ԿՈՏՈՒԼ

Ի.

Սեղկատակ Թղուկը մեծ հանդիսաւորութեամբ կը դիտէր անոնց ջղաձիգ դիմագիծերը, կապուցած շրթունքները, և դիւային ծիծաղներ արձակելով դեռնին վրայ կը տապալուէր, որովհետեւ դանոնք ծաղրելու գաղափարը ինք յղացած էր։

Այդ պահուն՝ Թագուհի իշխանը իր խեղկատակին քրքիջները լսելով ներս մտաւ։ Ռուլ իսկոյն տաքի ելաւ և բուռն ճիգ մը ընելով իր պապակած կոկորդին վրայ, խօսքը իշխանին ուղղեց.

—Մահուան դատապարտեցիք մեզ, ձեր իրաւունքն էր ատիկա, բայց իշխանի մը համար անարժան է իր խեղկատակին հրամայել որ դատապարտեալները չարչարէ ու նախատէ։

Եմսաղ բառ առ բառ թարգմանեց Ռուլի խօսքերը։ Իշխանին դէմքը կարմրեցաւ և իր ձեռքը բարձրացաւ հարուածելու համար այն լիրբը՝ որ համարձակած էր այդ լեզուով խօսելու իրեն հետ, բայց իսկոյն ինքն ալ ամօթ զգաց այդ անօգուտ անթիւութեան համար ու ձեռքը խեղկատակին վրայ դնելով՝ օդին մէջ բարձրացուց զայն։ Ու սկսաւ ձեռքը գտնուած խարազանով հարուածել զայն։ Թղուկը ցաւէն կ'աղաղակէր ու գետնին վրայ կը գալարէր։

Իշխանը հրամայեց պաղ ջուր տալ կալանաւորներուն, որպէս զի իրենց ծարաւը անցընեն։ Նաև ուրիշ կերակուրներ բերուեցան սեղան, որոնք առջիններուն պէս աղի և կծու չէին։

Կալանաւորները նորէն բանտ առաջնորդուեցան, ուր յարդէ անկողիններ արուեցան անոնց, իշխանին հրամանով։ Գիշերը և ցերեկը առանց դէպքի անցան։ Պրիէն պարմանք կը յայտնէր զիրենք հանդարտ թողուցած ըլլալուն համար։

—Հանդարտ՝ խեղճ Պրիէնս, առանց քեզի չեն կատարեր արարողութիւնը, ըսաւ Հանրի ժպիտով։

—Անտարակոյս, պատասխանեց ծերուկ նաւապետը։ Ի՞նչ կ'արժէ կեանքը ինծի համար, երբ տէրս կենդանի չըլլայ։

Ռուլ միշտ տխուր էր, ոչ թէ մահուան դատապարտուած ըլլալուն՝ այլ Նիմայի համար, որ Հաիմ Տօքանիի աղդեցութեան տակ՝ պիտի չարչարուէր։ Ընդարձակ բանտին մէկ անկիւնը քաշուած տխուր, վհատեցուցիչ մտածութեանց մէջ թաղուած էր։ Իր ընկերները կը յարգէին այդ վշտակոծ առանձնութիւնը։

—Եմսաղ, ի՞նչ պիտի ընեն մեզ հարցուց Պրիէն։

—Պիտի սպաննեն, պատասխանեց Հնդիկը գլուխը ցնցելով։

—Ի՞նչո՞ւ համար մեզ բանտարկուած կը պահեն հոս։ Կ'ըսէք թէ պիտի սպաննեն, բայց ի՞նչ կերպով. հազար ու մէկ եղանակ կայ սպաննութեան, ատոնցմէ ո՞րը պիտի ընտրեն։ Եթէ դնուորի և նաւատիի մահով սպաննեն մեզ, շատ գոհ կ'ըլլամ։

—Այս երկրին մէջ այդ եղանակով չեն մեռցներ, ըսաւ Եմսաղ գլուխը ցնցելով։

—Կարդ մը երկիրներու մէջ սուլոնները վրայ նստեցնելով կը սպաննեն, ինչ որ շատ դժնդակ մահ մըն է։

Եմսաղ գլուխը ցնցեց ժխտական կերպով։

—Թուրի կամ դաշոյնի հարուածով մը կը սպաննեն, յարեց Պրիէն։ Այնքան վարպետ են որ մէկ անդամէն քանի քայլ հեռու կը կտրեն կը նետեն գլուխը։ Ատիկ զատ կայ կախաղանի պատիժը՝ որ այնքան յարգի չէ։ Դուն ի՞նչ կարծիք ունիս, Եմսաղ։

—Ատոնցմէ և ոչ մէկը, պատասխանեց Եմսաղ. երեք տեսակ մահուան պատիժ կայ Նէբրոլի մէջ։ Առաջինը, կը վախնամ որ ինծի վերապահուած ըլլայ, որովհետեւ Պրահմայի հաւատքը ուրացած եմ. այդ պատիժն է խարոյկի մատնուիլը։

—Այրուի՞լ մի, գոչեց Պրիէն, ատիկա լաւ մահ մը չէ։ Ինչ որ ինծի մխիթարութիւն կը պատճառէ սա է թէ, երբ խարոյկի մատնուիմ, ժամայոյցս վրա չպիտի գտնեն։

—Ոչ Պ. Ռուլ, ո՛չ Պ. Հանրի և ոչ ալ դուն պիտի այրուիք, ըսաւ Եմսաղ։

—Ի՞նչ ընելու մտադիր են, հարցուց Պրիէն։

—Թերեւս մինչեւ վիզերնիդ թաղեն ձեզ և յետոյ քարերով գլուխնուն գարնելով՝ սպաննեն։

—Ամենաղարշալի պատիժն է՝ մեռնիլ ինքնասպան։ Ինչպէս կ'ուզեն ինծի համար, երբ տէրս կենդանի չըլլայ։

Ռուլ միշտ տխուր էր, ոչ թէ մահուան դատապարտուած ըլլալուն՝ այլ Նիմայի համար, որ Հաիմ Տօքանիի ազդեցութեան տակ՝ պիտի չարչարուէր։ Ընդարձակ բանտին մէկ անկիւնը քաշուած տխուր, վհատեցուցիչ մտածութեանց մէջ թաղուած էր։ Իր ընկերները կը յարգէին այդ վշտակոծ առանձնութիւնը։

—Եմսաղ, ինչ պիտի ընեն մեզ հարցուց Պրիէն։

—Պիտի սպաննեն, պատասխանեց Հնդիկը գլուխը ցնցելով։

—Ի՞նչո՞ւ համար մեզ բանտարկուած կը պահեն հոս։ Կ'ըսէք թէ պիտի սպաննեն, բայց ի՞նչ կերպով. հազար ու մէկ եղանակ կայ սպաննութեան, ատոնցմէ ո՞րը պիտի ընտրեն։ Եթէ դնուորի և նաւատիի մահով սպաննեն մեզ, շատ գոհ կ'ըլլամ։

—Այս երկրին մէջ այդ եղանակով չեն մեռցներ, ըսաւ Եմսաղ գլուխը ցնցելով։

—Կարդ մը երկիրներու մէջ սուլոնները վրայ նստեցնելով կը սպաննեն, ինչ որ շատ դժնդակ մահ մըն է։

Եմսաղ գլուխը ցնցեց ժխտական կերպով։

—Թուրի կամ դաշոյնի հարուածով մը կը սպաննեն, յարեց Պրիէն։ Այնքան վարպետ են որ մէկ անդամէն քանի քայլ հեռու կը կտրեն կը նետեն գլուխը։ Ատիկ զատ կայ կախաղանի պատիժը՝ որ այնքան յարգի չէ։ Դուն ի՞նչ կարծիք ունիս, Եմսաղ։

—Ատոնցմէ և ոչ մէկը, պատասխանեց Եմսաղ. երեք տեսակ մահուան պատիժ կայ Նէբրոլի մէջ։ Առաջինը, կը վախնամ որ ինծի վերապահուած ըլլայ, որովհետեւ Պրահմայի հաւատքը ուրացած եմ. այդ պատիժն է խարոյկի մատնուիլը։

—Այրուի՞լ մի, գոչեց Պրիէն, ատիկա լաւ մահ մը չէ։ Ինչ որ ինծի մխիթարութիւն կը պատճառէ սա է թէ, երբ խարոյկի մատնուիմ, ժամայոյցս վրա չպիտի գտնեն։

—Ոչ Պ. Ռուլ, ո՛չ Պ. Հանրի և ոչ ալ դուն պիտի այրուիք, ըսաւ Եմսաղ։

—Ի՞նչ ընելու մտադիր են, հարցուց Պրիէն։

—Թերեւս մինչեւ վիզերնիդ թաղեն ձեզ և յետոյ քարերով գլուխնուն գարնելով՝ սպաննեն։

—Ինչ աղուոր մահ, չիտակը։

—Թերեւս նուիրական ուրնի մը մէջ նետեն ձեզ. կոկորդիկ անեռուն կեր ըլլալու համար. ըսաւ Եմսաղ։

—Սրբ Ծոյն նման, այնպէ՞ս չէ։

—Ատկէ զատ փիղի պատիժն ալ կայ, ըսաւ Եմսաղ։ Գետնին վրայ կոնդ մը կը դնեն, ուր կը հաստատեն դատապարտեալին գլուխը. փիղ մը իր ահագին ոտքով կը ջախջախէ խեղճին գլուխը։

—Ատ ալ նուազ անգութ մահ մը չէ, բայց քիչ չարչարանք կը պատճառէ։ Եմսաղ, ինչ պատիժ սահմանած են մեզ։

—Կարծեմ թէ վաղը մեծ ասն մը կայ և այդ առթիւ... պիտի թաղեն մեզ։

—Ինչ տարօրինակ գուարճութիւն, պատասխանեց Պրիէն։ Իրա՞ւ որ

դարձեալ օգուտ չունի. որովհետեւ՝ իբրեւ ոչ քսող մը՝ կարենայ թեբեւս մեծ մարդ անունը ստանալ (ա՛յն ալ չատանդամ ո՛չ թէ իր ժամանակակիցներէն, այլ յետագայ սերունդներէ), բայց ոչ երբեք սեանչելի մարդ պատուանունը արգոյ հասարակութենէն ստանալ (ինչպէս չատացան, զոր օրինակ, Ժան Ժագ Ռուսօ և Վոլթէր՝ իրենց կենդանութեան ժամանակ):

Ուրեմն ամէն բանէ առաջ լա՛ւ ի նկատառէք, որ պէտք չէ դէմ կենալ առհասարակ տիրողներու պաշտպանութեան: Ոչի՛նչ այնչափ ապերախտ է՝ որչափ համայնքի մը բարոյական ու նիւթական մակարդակը բարձրացնելու ի նպատա աշխատիլը. այս երեւոյթին ազատոյցը այն է՝ որ գրեթէ բոլոր լուսամիտ անձերը պահպանողական դիրքն. երբ իրենց մտքերը ճերմկին ու իրենց փորձառութիւններն ալ հասունցան:

(Շար.) Ա. ՀԱՅՐՈՒՆԻ

Քաղաքական Լուրեր

ԱՆՈՒԽԻ ՏՈՒԻՐՔԸ

Անգլիոյ մէջ սառամիկ շարժում.— Ազատասիրներու եւ բոլշեվիկներու տարաձայնութիւնը.—Նախարարութիւնը զիջողութիւններ կ'ընէ:

Լոնտոն, 20 ապրիլ.— Հանրային լրագրներու մէջ շարժումը հետզհետէ կը տարածուի. ամբողջ օրը անհամար հեռագիրներ հասան ելմտական պաշտօնատունը՝ ծանուցանող թէ պատգամաւորութիւն մը պիտի գայ և կամ ազերաստիր մը պիտի մատուցուի: Ոմանք կ'ըսեն թէ նոր տուրքը արդէն ծանր հետեւանքներ ունեցած է քանի մը Ընկերութիւններու համար: Անգլիական կարեւոր վաճառատուն մը որ Նորտաոյչէր Լոյտէն յիսուն հազար Քոնս ածուխի յանձնարարութիւն ստանալու վրայ էր, և որ այդ պատճառով պարտաւորուած էր գիները մէկ չափին բարձրացնել, հեռագրով տեղեկութիւն ստացաւ գործընկեր բանակցութիւնները, վասն զի Նորտաոյչէր Լոյտը ուրիշ երկրէ մը պիտի գնէ իրեն հարկ եղած ածուխը: Անգլիոյ կառավարութիւնը առաջին անգամ ինք կոչ նոր տուրքին հետեւանքները: Շէֆնիլ մը այս առաջ չորս հազար Քոնս ածուխ բերելու վրայ էր Հարաւային Ամերիկէ առնելու համար, երբ մատակարարող վաճառատունը հեռագրեց ծովային նախարարութեան թէ պատրաստ է տուրքը վճարելու: Նախարարութիւնը տիրացաւ հասատական պատասխան տալ, վասն զի հակառակ զարգացային շրջանառը համայ պիտի չելլէր: Ելմտական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչ, սակայն, տրբամտիր կ'երեւայ մինչեւ մէկ ասիճան նկատողութեան առնելու իրեն ներկայացուած պահանջումները: Ցառաջիկայ շաբթուն սկիզբները պիտի ընդունի հանքային պատուիրակութիւնները և նկատողութեան պիտի առնէ անոնց աղերսագիրը: Երբ ելմտայոյսը, յառաջիկայ երեքշաբթի կամ չորեքշաբթի, նորէն Խորհրդարանին ներկայացուի երկրորդ ընթերցման համար, իր որոշումը պիտի յայտնէ: Սառոյգ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ անցեալ հինգշաբթին, այսինքն ելմտայոյսը Խորհրդարանին ներկայացուելէն յետոյ կնքուած բոլոր պայմանագրութիւնները զերծ պիտի ըլլան ածուխի նոր տուրքէն և թէ ելմտական նախարարը տրամադիր է այդ պարագան յաջողցնելու:

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ԺԷՔՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Հունգարիոյ վարժարանները.— Անցեալներնեկոմները — Բիարիաբները եւ ժեզուիրները:

Վիէննա 21 ապրիլ.— (Թարգմ հեռագիր).— Հունգարիոյ կրօնական միաբանութիւններէն մէկը չուզեց իր վարժարաններէն մէկին մէջ իբրեւ ուսուցիչ ընդունիլ ժէզուիթ կղերական մը: Հունգարիոյ մէջ կրօնական ընկերակցութիւնները միւս մասնաւոր կացութիւն մը ունեցած են. միւս հեռու կեցած են պետութեան հետ որ եւ է վէճ ունենալէ. իրենց ընթացքով միւս ժողովրդականութիւն չաճած են, նոյն իսկ այն Հունգարացիներուն քով՝ որոնք ուրիշ կրօնքներու վերաբերեալ: Ազգայնականները յայտարարեցին թէ համակարծիք են իրենց պետին, որով եպիսկոպոսը եւ առաւ իր որոշումը: Բազմաթիւ թերթեր՝ որոնց միաբանութիւնը Հռոմի կողմէ նոր գաղափարներու բոլորովին հակառակ կարգ մը խիստ կանոններու ենթարկուեցաւ, բաժնուած են այդ միաբանութենէն, և ասոնց տուները հիմա տարբերա միաբանները միայն կը բնակին: Այդ տեսակ իրողութիւններու հանդէպ դիրքին է հասկնալ թէ ինչո՛ւ համար արդի Հունգարիա կրօնական միաբանութեանց մէջ կը գտնէ իր լաւագոյն դաշնակիցները՝ անդրալեռնականութեան դէմ:

ԶԻՆՈՒ ԴԻՊՊԵՐԸ

Մանչուրիա.— Գործարարներու զգոյշ կանութիւնը.— Աշխատութեանց զգօնութիւնը — Անգլիա եւ Գերմանիա.— Հրամայութիւնը.— Լիու զօրավարը.— Դիւանագէտները ու զօրավարները.— Բէրլինի հրդեղը,— Հատուցումները:

Զէ ֆու 19 ապրիլ.— Փետրուար ամիսէն ի վեր 40 50,000 բեռնակիրներ ու գործաւորներ այդ նաւահանգիստէն մեկնած են դէպ ի Բորթ Արթուր. Նիւ-Զուանկի և Վլատիվոսթոք, աշխատելու համար Զինայիներուն տեղ՝ զոր Ռուսիա հեռացուց անցեալ ամառ: Հաւատի հաշիւներու նայելով. Մանչուրիոյ մէջ յուլիսին ու օգոստոսին սպանուած այրերու, կիներու և տղոց թիւն է տասը հազար, առանց հաշուելու Պլաքովէշչենսքի հինգ հազար զոհերը՝ որոնք ահարկու տանջանքներու ենթարկուեցան Ռուսերուն կողմէ: Այդ թուականին, նոյն իսկ Վլատիվոսթոքի մէջ, բազմաթիւ անմեղ Զինայիներ հրացանի բռնուեցան կամ կախուեցան՝ իբրեւ Պոքսըը ամբաստան ուելով: Ռուս գործակալները այս միջոցս ամէն ջանք կ'ընեն քաջալերելու գործաւորներուն գաղթումը: Ամբողջներու և երկաթուղիներու չինութիւնը մեծ եռանդով առաջ կը տարուի:

Եոհոհամա, 21 ապրիլ.— Անգլիական Բուրթը մարտանաւը Զէմուլբօ հասեր է: Սէյմուր ծովակալը և Անգլիոյ դեսպանը կը սպասեն ներկայանալու Բրէյֆի կայսեր:

Բէրլին.— Հնդկական զինուորներու ջոկատ մը, Զինկ-Վան-Թայի և Սու-Նինկ-Ֆուի մէջտեղը, սասիկ ընդհարում մը ունեցաւ հազարի չափ չինական ապստամբներու հետ: Հնդիկներէն երկու հոգի մեռան՝ որոնց մէկը հազարապետ: Օգնութիւններ ղրկուեցան Հնդիկներուն:

—Բէյճինի օտար դեսպաններուն և չինական պատուիրակներուն միջեւ կատարուած հաշտութեան բանակցութիւնները գոհացուցիչ կերպով կը կատարուին: Ելմտական խնդիրները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը աւարտեց իր աշխատութիւնները և հիմա կը սպասէ սէրութեանց հրահանգին:

—Միջազգային բանակիտին մէջ բընաւ լուր չառնուեցաւ չինական ապրիւրէ հաղորդուած այն տեղեկութեան մասին թէ Լիու զօրավարը հնազանդած ըլլայ՝ Ֆրանքեւգերման արշաւախմբին յարձակում մը կրելէ առաջ իր գրաւած դիրքերէն քաշուելու համար Լի Հունկ Զանկի կողմէ արուած հրամանին:

Պերլին.— Լոնտոյ Անցայկըր կը հերքէ այն լուրը թէ Բէյճինի օտար դեսպաններու և միջազգային զինուորներու հրամանատարներուն միջեւ վէճ մը ծագած ըլլայ: Դերման թերթը նոյն իսկ կը ծանուցանէ թէ այս միջոցս, ամէն տեսնէ աւելի, կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Վլատէրսէ մարէշալին, դեսպաններուն և միջազգային զինուորներու հրամանատարներուն միջեւ:

—Մարէշալ Վլատէրսէ հետեւեալը կը հեռագրէ Բէյճինի հրդեհին վրայ.— «Շուրջագով զօրավարին մարմինը գտնուեցաւ և առժամապէս թաղուեցաւ: Ապարանքին վրայ մեծ չէնքերը միայն այրեցան: Անոնց մէջ գտնուածներէն բան մը չազատուեցաւ: Ցիրանական զինուորները մեծ օգնութիւններ ըրին՝ մարելու դերգնդապետին հրամանատարութեամբ: Անգլիացիները, Ճարոնները և Իտալացիները հրդեհին վայրը փութացին: Կրակը թշնամութեան արդիւնք չէ: Պիտի կրնամ նոքին նոյն ապարանքը բնակիլ:»

Ուաշինկթըն.— Հատուցմանց խնդիրը կարգադրելու մասին Բէյճինի օտար դեսպաններուն դանդաղիլը անհամբերութիւն կը պատճառէ Մ. Նահանգաց պաշտօնական շրջանակներուն մէջ: Բէյճինի ամերիկեան ներկայացուցիչը կը հեռագրէ թէ Գերմանիա բնաւ տրամադիր չէ իր պահանջումները զեղչելու և կարեւորութիւն չի տար Մ. Նահանգաց առաջարկութեան, որով կը հրաւիրեն տէրութիւնները կենտրոնէն իրենց պահանջումները: Ամերիկեան կառավարութիւնը. վերջին լուրի մը վրայ, համոզուեցաւ թէ Չին կարող չէ վճարել տէրութիւններու կողմէ պահանջուած հազարի գումարը: Հոս կարելի պիտի ըլլայ համոզելու տէրութիւնները որ թեթեւցնեն իրենց պահանջները:

ԲՈՐԹՈՒԿԱԼ

Նոր տրամաճագիր մը կրօնական միաբանութեանց մասին.— Սեղմումներ.— Ժեզուիթներ Ասորեաց կղզիներուն մէջ:

Բորթուկալի պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը հրատարակեց կրօնական միաբանութեանց մասին: Հրամանագիրը կ'ըսէ թէ այդ ընկերակցութիւնները օրինաւոր ճանչցուելու համար, աշխատանքնայումէ զատ, սա էական պայմանները հարկ են. — բարեգործութեան, գիտութեան, դաստիարակութեան գործերու կամ հաւատքի և քաղաքակրթութեան ծառայման նուիրուիլ, բայց այս վերջին պարագան գաղթավայրերու մէջ միայն կրնայ թոյլատրուիլ: Ամէն ընկերակցութեան վերին տեսչութիւնը Բորթուկալի քաղաքացիներու միայն պէտք է յանձնուի, ի բաց առեալ այն պարագային՝ երբ ընկերակցութիւնը ամբողջովին օտարականներէ բաղկացած է: Հիմա գոյութիւն ունեցող կրօնական միաբանութեանց աշխարհականացման համար վեց ամիս պայմանաժամ արուած է: Այս հրամանագրէն կը հետեւի թէ Ֆրանչիսկեաններու, Ժէզուիթներու և Պէնէդիքթեաններու եօթը վանքեր փակուած են: Առաջ առաջ մասը վանքեր գոյուած էին տեղական իշխանութեանց կողմէ և անոնց միաբանները երկրէն արտաքսուած էին:

—Անկրայէն (Ասորեան կղզիները) հասած հեռագիրներուն նայելով Ժէզուիթները նոյն քաղաքէն մեկներ են չոգենաւով: Բարեկարգութիւնը վերահաստատուեր է քաղքին մէջ:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Շահեկան վիճակագրութիւն մը.— Ամուսնութիւնները կ'աւելնան.—Ծնունդները կը նուազին.—Անգլիոյ եւ Սկովտիոյ բնակչութիւնը:

Վերջերս կատարուած վիճակագրութեան մը համաձայն, ամուսնութիւնները զգալի կերպով աւելցած են Անգլիոյ և Սկովտիոյ մէջ 1900ի միջոցին: Մէկ տարուան մէջ 262,334 ամուսնութիւններ կատարուած են, այսինքն 1000 բնակչի վրայ 16.5. Ամուսիններու թիւն է 238,088, իսկ այրիներունը՝ 24,246: Ամուսնացողներուն 244,639ը ամուրի, իսկ 17,695ը այրի: 179 ամուսնութիւններուն 141ը ամուրի են և 26ը՝ այրի: Ամուսնացողներուն 174ը 127 ամուրիներու և այրիներու հետ ամուսնացած են: Այրի մարդոց և կիներու ամուսնութիւնները հեռզհետէ կը նուազին: Այրի կնոջ հետ ամուսնացողը նորաձեւութիւն ինկած է: Ամուսնութեանց բազմանալուն պատճառ կը համարուի Թրանսվալի պատերազմը, որովհետեւ կամաւորներուն մեծ մասը պատերազմի դաշտը երթալէ առաջ ամուսնացած են, որպէս զի ամսաթոշակ մը յաջակցի իրենց կիներուն և... զաւակներուն: Ուրիշներ ալ, որոնք սարիներով սիրաբանած էին, իրենց սիրած կիներուն հետ ամուսնացան վերջապէս: Զարմանալին սա է որ հակառակ ամուսնութեանց բազմանալուն, ծնունդներուն թիւը զգալապէս նուազած է: 1900ին 928,646 ծնունդ պատուած են, այսինքն 1000 բնակչի վրայ 29.3: Ծնունդներուն 473,172ը արու են, իսկ 455,474ը էգ. ապօրինի ծնունդներու թիւն է 37,124. 1876էն ի վեր ապօրինի ծնունդներու թիւը ամէն տարի կ'աւելնայ: 1900ին պատահած են 581,799 մահ, այսինքն 1000ին 18.3. նախորդ տարին այդ համամատութիւնն էր 1000ին 18.4: Անգլիոյ և Վալլէսի բնակիչներուն թիւն է 32,091,907, մինչդեռ 1890ին 29,002,525 էր: Լոնտոնի բազմամարդութիւնն է 4,589,129 հոգի:

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Զինուորական գործողութիւնները.— Լորտ Քիչէնրի հեռագիրը:

Բրեթորիա 20 ապրիլ.—Զմեռը սկըսաւ: Տեղեկութիւն առնուած է թէ այն տեղերը ուր ամէնէն շատ պոէրական զօրախումբեր կան, Ոկէրնէրն չատերը ձի չունին: Տակաւին լուր չկայ այն հաւաքական գործողութեան վրայ՝ որուն պիտի ձեռնարկեն Տէվիթ ու Պ.թա ամսոյս 15ին: Թրէնչ զօրավարին ընդհանուր բանակեալը Սոհաննէսպուրգ փոխադրուեցաւ: Զօրավարը քիչ մը հիւանդ ըլլալով, բժիշկները հանգիստ յանձնարարեցին:

Լոնտոն.—Լորտ Քիչէնր Բրէթորիայէն կը հեռագրէ ապրիլ 20 Թուականով.— «Ապրիլ 16էն ի վեր Պլուա, Պիթսըն, Բլուէմֆր, Քիչէնր և Պէյնսըն զօրավարները 81 Պոէրներ գերի բռնեցին և հարիւր հազար փամփուշտ, 200 ձի և բազմաթիւ սայլեր ու արջառներ գրաւեցին:»

ՍՊԱՆԻԱ

Հակակղերական միթինկ մը Մատրիտի մէջ.— Բուռն բանախօսութիւններ.—Ուրիշ միթինկ մը Պարսելոնայի մէջ:

Անցեալ երկուշաբթի հակակղերական միթինկ մը գումարուեցաւ Մատրիտի մէջ: Նախ Պ. Լուի Ռոտրիկէզ բուռն բանախօսութիւն մը արտասանելով՝ ըսաւ թէ բոլոր երկիրներու յեղափոխականները միաբանած են ընդդէմ անկախ մտածման. այսպէս Մատրիտի հանրապետական երիտասարդութիւնը ոչ միայն կղերականութեան, այլ և կաթոլիկ վարդապետութեան վրայ կը յարձակի: «Մի՛ և է կրօնական միաբանութիւն չենք ուզեր, աւելցուց բանախօսը: Եկեղեցիին և պետութեան բաժանումը կը պահանջենք: Կանոնաւոր և դաստիարակ կղերին ինչպիսիներն ենք:» Ձայն մը ընդմիջեց. «Սատանա՛, գո՛ղ:» Այս ընդմիջումը մեծ աղմուկ առաջ բերաւ, որով ընդմիջողը ստիպուեցաւ դուրս ելլել սրահէն: Բանախօսը՝ Պ. Ռոտրիկէզ իր բանախօսութիւնը շարունակելով քննադատեց միապետական կուսակցութիւնները, որոնք առանձնաշնորհումներ առած են կրօնական միաբանութենէ: Պ. Ռոտրիկէզ յեռոյ՝ Պ. Օրթիզ խօսք առաւ և կրօնքներուն դէմ խօսեցաւ: Գիտութիւնը, ըսաւ, ճշմարիտ կրօնքն է: Ի վերջոյ խնդրեց որ աշխարհական կրթութիւնը պարտադրիչ ըլլայ: Պ. Սալմերոն Կարտիա կարծիք յայտնեց թէ Սպանիոյ տկարացման ու դժբաղդութեանց պատճառն է կղերականութիւնը: Ուրիշ բանախօսներ ալ բուռն յարձակում մը ըրին կաթոլիկ կրօնքին վրայ: Հանրապետական երեսփոխան Պ. Մորայթա պահանջեց որ քննիչներու մը և ընկերակցութեանց մասին օրէնք մը հրատարակուի: Ընկերվարական կուսակցութեան պետը Պ. Իգլէսիաս կրօնական ընկերակցութեանց ջնջումը և անոնց ինչքերուն գրաւումը պահանջեց: Ըսաւ թէ ամէնուն համար կարեւորութիւն ունեցող էական կէտը կրօնական խնդիրը չէ, այլ տնտեսականը: Կղերականութիւնը արգելք կ'ըլլայ ընկերվարութեան նպատակին ի բաղդատման: Միթինկին նախագահը վերջաբանութիւնը սպէ՛ս ամփոփեց. — «Աւստրիացիներու և Գուբլոներու գլուխ ծուող Սպանիացիներ չենք ուզեր ըլլալ: Կրօնական միաբանութեանց ջնդումը անբաւական է. կ'ուզենք եկեղեցին ջախջախել: Այս միթինկին մէջ արտաբերուած խօսքերը պէտք է գործերով արտայայտուին: Դանի որ կ'արգիլուի ցոյցերը, նախագահը ենք պիտի տանի կառավարչին միթինկին որոշումները:»

Մեթինկէն յետոյ՝ քանի մը հոգի փորձեցին ցոյց ընել փողոցներուն մէջ, բայց սաստիկ անձրեւ մը արգելք եղաւ: Հակակղերական ուրիշ միթինկ մըն ալ գումարուեր է Պարսէլոնայի մէջ: Բուռն բանախօսութիւններ արտասանուեր են կրօնքի և ձեռք առնուած կարգադրութեանց դէմ:

Պ. ՎԱԼՏԷՐ-ՌՈՒՍՕ

Ցրանսայի նախարարապետին հետ տեսակցութիւն մը.—Ընկերակցութեանց օրէնքը.— Գործաւորներու օրինագիծը.— Թուլոնի հանդիսութիւնը:

Բարիզ, 21 ապրիլ.— Նիւ-Նորք Հերալտի բարիզեան տղագրութիւնը կը հրատարակէ Անթիպի մէջէ իր թղթակցին տեսակցութիւնը Ցրանսայի նախարարապետին հետ: Աւասիկ գլխաւոր մասերը Պ. Վալտէք-Ռուսոյի յայտարարութեանց.

«Բ.-կերակցութեանց օրէնքը շատ յոգնեցուց զիս. շատ անիրաւ կերպով պայքար մղուեցաւ անոր դէմ: Այդ օրէնքին մէջ և ոչ մէկուն դէմ թշնամական բան մը կայ, ընդհակառակը հաշտութեան օրէնք մըն է: Բիշ ատենէն ամէն ոք պիտի հասկնայ անոր ի՛նչ ըլլալը: Կաթոլիկութիւնը վտանգի տակ չէ Ցրանսայի մէջ և պիտի չըլլայ եթէ կարենայ ամփոփուիլ իրեն յատուկ գործելու շրջանակին մէջ: Դասական միաբանութեանց զարգացման ծայրայեղութիւնը վտանգ մըն էր պետութեան համար և կարելի է աւելի մեծ վտանգ մը՝ կրօնական խաղաղութեան: Պետութիւնը վերստին ձեռք կ'առնէ իր անհրաժեշտ դերակշռութիւնը, և կրօնքն ալ ազատուած պիտի ըլլայ: Համոզուած եմ որ ամէն ոք պիտի հասկնայ այդ կէտը. Արդէն օրէնքը անպատճառ պիտի վաւերացուի Մերակոյտին կողմէ: Գործաւորներու հանգստեան կոչուելուն օրինագիծը, որ երեսփ. Ժողովին պիտի ներկայացուի, իմ նախաձեռնութեանս կողմէ ներկայացուածներուն ամէնէն կարեւորն է: Ամէն երկրի մէջ այդ խնդրով կը զբաղին, նոյն իսկ քանի մը տեղեր լուծման մըն ալ յանգած են: Պէտք է որ Ցրանսա ալ, իբրեւ աւելի հանրապետական երկիր, այդ մասին բան մը ընէ: Կը կարծեմ թէ մեր օրինագիծը լաւ է, եթէ նկատողութեան առնուին պարագաները: Այդ օրինագիծը ընկերակցութեանց օրէնքէն աւելի բուռն վիճաբանութիւններու պատճառ պիտի ըլլայ, սակայն երեսփ. Ժողովը ու Մերակոյտը անպատճառ պիտի վաւերացնեն. կատարելագործ վստահ եմ ասոր: Գալով Թուլոնի հանդէսներուն, համոզուած եմ որ համապատասխանած են երկու ազգերու մտածմանց և բարեկամական զգացումներուն: Անոնց մէջեւ համաձայնութեան պատճառներ կան: Եթէ թիւրիմացութիւններ ալ եղած են, պէտք է փարատիին. չկայ դէպք մը որ այնքան բարեբաստիկ և ազահով գրաւական մը նրկատուի մտերմական յարաբերութիւններու: Ցրանսա, իր նախագահին միջոցաւ. Իտալիան իր բարեկամը կոչեց և Իտալիա, իր թագաւորին բերնով Ցրանսան իր բարեկամը կոչեց: Զգացումները իրենց դերը ունին քաղաքականութեան մէջ՝ և պէտք է թող տալ որ առաջ բերեն իրենց բնական արդիւնքը:»

ՀԱՄԸՐ. ԿԸ ԽՕՍԻ

Ցրանսացի նաւագի մը մը տարօրինակ մէկ վիճակը.— Տասնչորս տարի համրութիւն.

—Թնդանօթի ազատարար հարուածը:

Լոնտոն, 20 ապրիլ.—Լոգիրները ընդարձակ յօդուածներ կը հրատարակեն տարօրինակ երեւոյթի մը վրայ որ իր նմանը չունի բժշկական տարեգրութեանց մէջ: Ցրանսայի նաւագ մը Ժան Մարթիւրէն տասնչորս տարի առաջ նաւի մը կայմին ծայրէն վար ինկաւ Բորթսմուրի նաւահանգիստին մէջ և տասը վայրկեանի չափ ջուրին տակ մնաց. երբ զայն կիսամեռ ազատեցին, խեղճը բոլորովին կորսնցուցած էր խօսելու կարողութիւնը: Հիւանդանոցի մը մէջ դարմանուեցաւ և Պէրքինկի մէջ պարտիզպան մը զայն իր քովը առաւ: Պէտք է դիտել տալ թէ Ժան Մարթիւրէն, այդ արկածէն առաջ, անգլիերէն քանի մը բառ միայն գիտէր. իսկ Ֆրանսերէնէն զատ հմուտ էր նաեւ իտալերէնի և բորթուկալերէնի: Ժան տասնչորս տարիէ ի վեր կ'աշխատէր այդ պարտիզպանին քով և բոլորովին համր էր, երբ օր մը իր մօտ թնդանօթ մը տրամակուեցաւ և զգացած ցնցումէն Ժանի լեզուն բացուեցաւ ու սկսաւ Անգլիացիի մը պէս անգլիերէն խօսիլ, մինչդեռ, ինչպէս ըսուեցաւ, այդ արկածէն առաջ քանի մը բառ հազիւ գիտէր անգլիերէն: Հիմա, ամէնէն զարմանալին, գրեթէ բոլորովին մոռցած է Ֆրանսերէնը, իտալերէնը ու բորթուկալերէնը: Աւասիկ ինքնաբերաբար դրութիւն մը անգլիական լեզուն սորվելու համար:

ԽԱՐԴԱԽ ԿՂԵՐԱԿԱՆ

Շաբաթուան մոնսէնեէօրը.— Բազմաթիւ խարդախները.— Զորս միլիոն Ֆր.ի գողութիւն.—«Բառարաններուն Բառարանը»:

Շաբաթու (Ցրանսա), 21 ապրիլ.— Այսօր իր տանը մէջ ձերբակալուեցաւ մոնսէնեէօր Բոլ կէրէն, պապական աւագ քարտուղար, որ ամբաստանուած է իբրեւ վստահութեան դէմ գործում գործող, խարդախ ու սնանկ: Մոնսէնեէօր կէրէն որ շատ խելացի է ու հմուտ. բաւական ատեն առաջ սկսած էր հրատարակել Բառարաններուն Բառարանը անուն գործ մը: Ոչովհետեւ նիւթական կարողութիւն չունէր և այդ երկասիրութեան համար տպագրական մեծ ծախքի կարօտ էր, հարկ եղաւ դրամ գտնել: Իր ունեցած ընդարձակ յարաբերութեանց շնորհիւ կրցաւ տիտանութիւններ կնքել և հանդանակութիւն կատարել: Բառարանը լաւ ընդունելութիւն գտաւ հանրութեան կողմէ և հեղինակը ջերմ համակրութիւն ստացաւ. ամէն կողմէ: Արքեպիսկոպոսը, այդ յաջողութիւնէն չուարած, ուրիշ շահագործութիւններու ալ ձեռնարկել ուզեց: Դժբաղդաբար՝ իր ծրագիրները միշտ չյաջողեցան, որով դրամական տարապայման պէտքերը մղեցին զայն խարդախութիւններ գործելու և մեծաքանակ գումարներ չորթելու: Մոնսէնեէօր կէրէն հնարեց ամէն տեսակ մեքենայութիւններ, անխոստովանելի ձեռնարկութիւններ. իր բարձրատիտան կղերական անունին տակ ամէն անգամ յաջողեցաւ շատ մարդ խաբել, իր պաշտօնակիցներէն և ամբողջ Միթանայի երեւելի անձնաւորութիւններէն՝ չարաչար գործածելով անոնց կրօնական զգացումները: Տ. կէրէն մինչեւ իսկ իր հաշուոյն ժէթիուզեթ չրջաբերութեան հանց՝ երեւակայական հանքերու շահագործմանը համար: Գիանի անգամ պիտի ձերբակալուէր, բայց միշտ յաջողեցաւ ինքզինքը ազատել: Այդ դէպքը մեծ յուզում կը պատճառէ հոս, ուր Տ. կէրէնի ընտանիքը շատ ծանօթ է: Կ'ըսուի թէ Տ. կէրէնի շորթած գումարները չորս միլիոն Ֆր.ը կ'անցնին:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Վէճերութեան ասիճան տրուեցաւ ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյի:

—Իլայի առաջին ասիճան՝ Շապին Գարահիսարի կառավարիչ Մահմուտ Նէտիմ պէյի:

—Հեռագրական ու թղթատարական ընդհանուր քննիչ անուանուեցաւ երմտական Խորհուրդին անդամ ու առաջին քարտուղար Աթա պէյ, պահելով հանդերձ նոյն Խորհուրդին անդամութեան պաշտօնը: Հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան խորհրդական անուանուեցաւ նոյն վերատեսչութեան օդնական Հոնէ էֆ., որուն յաջորդեց նոյն վերատեսչութեան թղթատարական յանձնաժողովին անդամ Ցախրի պէյ:

—Վանայ նահանգին ճուլամերկ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միլքէէ վարժարանին չրջանաւարտ և նոյն կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ Հայտար Հիլմի էֆ.:

—Պէյսիւք Զէքմէճէի նախ անուանուեցաւ Բիւշիւք Զէքմէճէի նախկին նախ Ապտիւրրահման էֆ.:

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան արուեցաւ կայս. անձնական Գանձուն նախարար Սարրը Յովհաննէս էֆ.ի:

ՎԱՍՄ. ՇԷՖԻՔ ՓԱՇԱ.— Մեծ գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը գնահատելով Ոստիկանութեան նախարար Վասմ. Շէֆիգ պէյի մատուցած հաւատարմական գովելի ծառայութիւնները, բարեհաճած է վէրզիրութեան բարձր ասիճանը շնորհել Ն. Վասմութեան: կը փութանք մեր շնորհաւորութիւնները մատուցանել Վասմ. Շէֆիգ փաշայի՝ կայսերական այդ բարձր գնահատման ու պատուին արժանանալուն համար:

ԵՒՐՈՊԱ ՓԱԽՍՏ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՆԵՐ.— Կ. Պոլսոյ վերջինիշ ատեանին ընդհանուր դատախազութեան մէկ պաշտօնագիրը կը ծանուցանէ թէ Կիպրոսի մէջ հրատարակուած Զեման լրագրին արտօնատէր Տէրվիշ փաշա որ նոյն լրագրին միջոցաւ թշնամական հրատարակութիւններ ըրած ըլլալուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է ու տակաւին չէ ձերբակալուած, եղեռնագործ ատեանին նախագահին կողմէ կը հրաւիրուի մինչեւ տասը օր ներկայանալ նոյն դատարանը, հակառակ պարագային իբրեւ օրէնքի անսաստող նկատուելով. ի բացակայութեան ստիպի դատուի, քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուի և ստացուածքները պիտի գրաւուին:

—Նոյն ընդհանուր դատախազութեան մէկ ուրիշ պաշտօնագիրն ալ հրատարակուած է որ կը վերաբերի Նուսային սպայ Ալի Ֆուրի, Հռոմի օսմ. դեսպանատան երրորդ քարտուղար Խալիլ Միւվէֆֆագ, զինուորական վարժարանի ուսանողներէն Էհմէտ Բուհի, Ժընէվի օսմ. նախորդ հիւպատոս Քեամիլ և Իզմիրի մաքսատան պաշտօնեաներէն Նամիկ կարկուբ անուն անձերու: Ասոնք Եւրոպա փախած են, և իրենց եղած ազդարարութեան չանսալով յամառած են իրենց ընթացքին վրայ, որով իբրեւ խռովարար կ'ամբաստանուին: Եղեռնագործ ատեանին նախագահը ասոնց օր պայմանաժամ կու տայ անոնց՝ նոյն դատարանը ներկայանալու. հակառակ պարագային, իբրեւ օրէնքի անսաստող նկատուելով, ի բացակայութեան պիտի դատուին, ստացուածքներնին պիտի գրաւուի և քաղաքային իրաւունքներէ պիտի զրկուի:

ԻԶԶԷԹ ՊԷՅ.—Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ կայս. պալատան երկրորդ քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ պէյ երեք օրէ ի վեր հիւանդ է, երէկ, Սէնտաէնի Պաշի Իզզէթ պէյը և կայս. պալատան բժիշկներէն Սայիտ փաշան ղրկեց անոր ապաքինքը և որպիսութիւնը հարցնել տուաւ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐ.— Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական դաշնադրութեան բանակցութիւնները չարաթ օր աւարտած ըլլալով, առջի օրը, երկու կողմի պատուիրակները իրենց անուան ստորագրեցին դաշնագիրը:

—Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան բանակցութիւնները սկսան: Ինչպէս յայտնի է մեքայնին յուլիսին պիտի չգործադրուի և այդ միջոցին պիտի աւարտին առեւտրական պայմանագրութեան բանակցութիւնները: Հելլենական դեսպանը նկատելով որ բանակցութիւնները միչեւ նոյն թուականը աւարտել կարելի պիտի չըլլայ, խնդրեց Բ. Դուռէն որ այդ պայմանաժամը քիչ մը ալ երկարի:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ պատուիրակութիւնը որուն պիտի է Լորտ Ուոլսլի, ինչպէս յայտնի է, Կ. Պոլսէն մեկնելէ ետքը Այնորոզ ալ գնաց: Այդ մասին տրուած տեղեկութեանց նայելով Լորտ Ուոլսլի ու հետեւորդները Տ-Գիլիի նաւահանգիստը ցամաք ելեր և Սիմն-Պեարսի վանքը հիւրընկալուեր են. քիչ ետքը նորէն Իմոնքն պահպանաւոր Լաւրայի վանքին նաւահանգիստը գացեր և հոն ցամաք ելեր են. կղերականներուն կողմէ և զանգակներու ձայներով ընդունուեր են: Անգլիական պատուիրակութիւնը երեք ժամի չափ վանքը մնալէ և մատնադարանը ու զանազան հնութիւնները այցելելէ ետքը, մեկներ է:

ՍԻԼԱՆԻԿԻ պատժական ատեանը, անցեալ հինգշաբթի, երեք տարուան տաժանակիր ալիտութեան դատապարտեր է Տիմիթրի Բաղդասի անուն մը՝ վերջէն ազատակ թուղթեր գտնուած ըլլալուն համար:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտքի վարչութեան մարտ ամսուան հաստոյթը անցեալ տարուան նոյն ամիսէն չորս հազար ոսկի աւելի է:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ Պատրիարքարանին կողմէ, երէկ, բոլոր մետրոպոլիտներուն զրկուեցաւ պատրիարքական ընտրութեան վերաբերեալ շրջաբերականը:

—Երուսաղէմի Ցունաստանի նախկին Պատրիարք Տ. Նիկոթիմոս, առջի օրը, Հէյպէլի կղզին քաղաք եկաւ՝ զատկական այցելութիւնները տալու: Ս. Սրբազնութիւնը երէկ, Ռուսիոյ դեսպանատունը գնաց և այցելութիւն տուաւ դեսպան Պ. Զինովիէվի:

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Պուլկարիոյ հաղորդակցութեանց նախարար Պ. Պէլինով քանի մը օրէն Բեռլին պիտի երթայ:

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ԱՐԿՂԱԿԱՆ.— Իգտամ կ'իմանայ թէ Զալաթիոյ նամակատան արիղական Բամիզ էֆ.ի հաշիւները քննելով, հաստատուեր է թէ տասնըրեքհազար դրուշի չափ դրամ մը իւրացուցած է, որով երէկուընէ ի վեր պաշտօնէ դադրեցուցած է:

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Հոտեյսա ու Պապէլ չոգենաւերը՝ առաջինը 909 եւ երկրորդը 765 իսլամ ուխտաւորներով՝ Բորսինայի մէջ քարանձիայի ենթարկուելէ ետքը, Միսէզէն չորեքշաբթի օրը դուրս ելեր են և դէպ ի Իզմիր ու Կ. Պոլիս կու գան: Բոսիդոն չոգենաւն ալ՝ 425 ուխտաւորներով՝ Սիւէզէն դուրս ելած ու Պէ

ՀԱԼԼԻՊի նահանգին հուսիզբերուն կէսը երաշտութեան հետեւանքով փճացած ըլլալով, կուսակալութիւնը հրահանգ խնդրած է տեղական փոխառութիւն մը կընելու համար։

ԲԵՐԱՑի հեռագրատան Թուրքերէն հաղորդակցութեանց պաշտօնեաներէն Զէկէնի էֆ. անցեալ օր գիշերային պաշտօնավարութեանը միջոցին, վեց եօթը ժամ բացակայած ըլլալով, ամաթոշակին մէկ շաբաթուան քանակութենէն զրկուեր է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բոնսթան, երէկ, Թէյի սեղան մը տուաւ որուն ներկայ դտնուեցան Սպանիոյ, Պէլճիքայի ու Շուէտ–Նորվէկիոյ դեսպանները և վաթսունէ աւելի հրաւիրեալներ որոնց մէջ կային Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէնի օգնական Պ. Օզուանօ, պետական Խորհուրդին անդամ Մելղիրիս էֆ. և այլն։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ա. Գլիոյ դեսպանը, երէկ, Աւստրիոյ դեսպանատունը երթալով տեսակցեցաւ Պարոն Փոն Բաւիչէի հետ։

—Հելլենական դեսպանը, երէկ, Աւլիէի պաշտօնարանը երթալով տեսակցեցաւ նախարար Ապաէրրահման փաշայի հետ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ռուսական նաւաբեկիչին քանի մը մարտնաւէր մօտերս Իզմիրի նաւահանգիստը երթալով ուր օր հոն պիտի մնան։

ՆՈՐ ՄՈԹԷՕՌ ՄԸ.— Սէլանիկի մէջ երկաթի գործարանատէր Միւսեան էֆ. վերջերս հնարեր է քարիւղով շարժող մոթէօռ մը որ Եւրոպայէն բերուածներէն շատ դիրաղանց է։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻՆ ընդհանուր տնօրէն Սըր Հաիլիքն Լանկ, կինը ու տղան, երէկ Լոնտոն ուղեւորեցան։

ԻՍԹԻՆՏԷՐՈՒՆԻ Թաղապետական բժշկի կարգուեցաւ բժշկական վարժարանի քաղաքային ճիւղին շրջանաւարտներէն Մատթէոս էֆ., որ երէկ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ԱՏԱԼԻԱՑի առիւծ քարափի մը շինութեան ձեռնարկուեցաւ։

ԵՐԿԱԹԱՐԴ.—Վառնայի հելլենական հիւսքերուն կողմէ պատրաստուած տեղեկագրի մը նայելով, Ցամաքային ու շրջակայ տասը դիւղերուն մէջ 600է աւելի տուներ փլեր են երկաշարժէն։ Վնասը երկու միլիոն ֆր. կը հաշուուի։ Վառնայի շրջականները փլած տուներու թիւը երկու հազարի կը հասնի, բայց մարդու կորուստներու մասին ճիշդ տեղեկութիւն չկայ տակաւին։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ֆրանսական փոխ հիւպատոս կարգուած է Պ. Ռանս։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ գարիները ու բամբակները կէս առ կէս վնասուած են երաշտութենէ և եթէ այդպէս շարունակուի, բոլորովին պիտի փճանան։

ՀՐՇԵՏ ԳՈՐԾԻՔ.— Բ. Դուռը նկատողութեան առաւ ջրհնկիր զօրքերու հրամանատար Զէյնէնի փաշայի մէկ ծրագիրը՝ Պէլիքթաշէն մինչեւ Բաւէլի Գաւազ՝ բոլոր պահակոցներու մէջ ջրհնձներ և հրշէջ գործիքներ գտնուելու համար։

ՎԱՆԱՁ ծովին մէջ բանելիք շոգենաւերու չինութիւնը որոշուեր է Եւրոպայի ձեռքերէն, բայց նախ հարկ դատուեր է կարգ մը կէտերու մասին ձեռնհաս պաշտօնարանին կարծիքը առնել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ քաղաքին ու Բեթղեհեմի մէջ ծաղկախտ երեւան ելած է։ Երուսաղէմի քաղաքին շուրջը քանի մը բորոտներ կան որոնք կը մուրան։

ԼԱՒԱՒԱՐԻՆ կը գրեն Մանիդհօռի ապրիլ 8 թուականով.—«Անկէ վեց ժամ հեռուն գտնուած Սուլուճա գիւղին մէջ անտառապահ հիւսնի սպանեց Ռուիլ անունն 26 տարեկան երիտասարդ մը՝ որուն դէմ հին ատելութիւն մը ունէր։ Մարդասպանը թէեւ փախաւ, սակայն Տարտանէլի մէջ ձերբակալուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը նաեւ Տարտանէլի մէջ ձերբակալեց Սուլուճա գիւղին մէջ Հոճա Մուսթաֆա էֆ.ն սպանողը։ Վերջին ողղումներէն ի վեր հոս երաշտութիւն կը տիրէ։ Երէկ իսլամները աղօթքներ կատարեցին անձրեւի համար։ Այսօր առատ անձրեւ տեղաց և արմտիքները ու այգիները աղատեցան կատարեալ փճացումէ»։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Դերմանական Լիսնոս շոգենաւը Համպուրկի մօտ ընդմիջէ՝ ընդհարումի մը հետեւանքով։ Մանրամասնութիւն առնուած չէ տակաւին։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԻՐ 11 թիւ շոգենաւը, երէկ առտու ժամ կէսին, Խալճոզլէն Այվանսէրայ գացած ատեն, մեքենան խանգարուելով կեցաւ։ Քիչ ետքը 10 թիւը հասնելով ուղեւորները առաւ և արկածեալ շոգենաւը Այվանսէրայ տարաւ։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒՆՆ ՀՐԴԵՀ.—Այս առտու ժամ 1ին Գալաթիոյի Սողուրմաը Զէյվէսիի կողմը հրդեհ ծագեցաւ զարդէղի մը մէջ գտնուած խոռոչ մը որ այրեցաւ։

SANTAL MIDY

Սանդալին յատկութիւնները 1450էն ի վեր ծանօթ են Եւրոպայի մէջ, բայց անկարելի էր զայն ձեռք ձգել։ որովհետեւ հնդիկ քուրմերը միայն զայն չինելու գաղտնիքը գիտէին և իրենց գիմող հիւանդներուն կուտային։ Այսօր, չնորհիւ Սանդալ Միտիի փոքր էքսպիտիսիոնին, ամէն կողմ տարածուած և բեւեկնախէժին տեղ անհուն ծառայութիւն կը մատուցանէ երիտասարդներուն և ծերերուն՝ երիկամունքի և փամփուշտի հիւանդութեանց մէջ։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆը.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը ծռեցընէ։ Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կարելի ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդաւորութիւն, առանց սննդաւորութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ինչ է կեանքը։— Ուրեմն խորհուրդ կու տանք առանց զուրկ տնձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակառաները արհեստական ամենադղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, հայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ սպառհովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելագոյն գոհ մնալէն ետքը միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը 374 թիւ տունը։

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ որ տասնընհինգ տարիէ ի վեր իբր Բժիշկ, Վիրաբոյժ և Մանկաբարձ իր յաջողակութեամբ գոհ ըրած էր հասարակութիւնը, վերջերը ուղեւորութիւն մը ըրած է Եւրոպան յատկապէս մօտէն ուսումնասիրելու համար տարի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջողաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Լոնտոնի, Բարիզի եւ Վիեննայի հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն կատարած գործողութիւններուն որուն հետեւելով ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հագցուով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՏ։ Ուսում պատիւ ունեցած նուազեալ արդոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները։ կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած (բրբբ, չրբբ) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապես յանձն կ'առնէ դարմանել կանանց ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարեագործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋի ԲԺԻ և ԿՈԿՈՐԴի հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։

486 64—100

Ազգային Լուրեր

Սիվրիհիսարէն կը գրեն մեզ մարտ 9 թուականով.—«Այսօր յուզաքաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ հանդուցեալ մէկի. Մատեան աղա Թասունեանի, որ 20 օրէ ի վեր կը տառապէր ժանտատենդէ։ Մէկ ամիս առաջ քուէներու առաւելակիր մեծամասնութեամբ Թաղ. Խորհրդոյ անդամ ընտրուած էր։ Կտակեց 300 ոսկի քաղաքիս մէջ վարժարան մը շինուելու համար. 50 ոսկի Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին, 50 ոսկի տեղւոյս Աղքատանոցի Ընկերութեան, 3 ոսկի Մանուց Ընկերութեան, 50 ոսկի ալ՝ կալուածի, անկէ գոյացած հասոյթը վարժարանց ծախքերուն յատկացուելու համար։ Ողբացեալը լուրջ, գործնական, բանիրուն մտքի տէր էր. իր ազնիւ նկարագրովը ժողովրդականութիւն կը վայելէր։ Իր կրօնքը ընդհանուր ցաւ պատճառեց։ Իր փափաքին համաձայն, թաղուեցաւ կտակած գումարովը կառուցուելիք վարժարանին բակին մէջ։»

—Ասան ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ պիտի զբաղի Պուլկարիոյ մէջ առաջնորդութիւն մը հաստատելու խնդրով։ Կրօնական ժողովը իր վերջին նիստին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարելով որոշած էր Ասան ժողովին ներկայացնել խնդիրը։ Կը յուսանք թէ Ասան ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ գովելի կարգադրութիւն մը պիտի ընէ Պուլկարիոյ առաջնորդութեան խնդրի մասին, վերջ տալով այն իրաւունքի և անվերջ գանգատներուն, բողոքներուն, որոնց արձագանգ կ'ըլլան միշտ Առեւելեմի Սոֆիայի և Ֆիլիպէի Թաղեկից ները։

—Ագիոն Գրաբհիսարէն կը գրեն մեզ ապրիլ 9 թուականով.— «Թաղաքիս Սահակեան երկսեռ վարժարանը, զոր անցած դպրոցական վերամուտին ահագին զոհողութիւններով վերջապէս Գրաբհիսարցին կրցած էր կանոնաւոր ու փայլուն վիճակի մը մէջ դնել, հիմա գոցուելու վրայ է, բանիրուն Հոգաբարձութեան և անոր բանիրուն տեսչութեան պատճառաւ։ Գրեթէ ամիս մը առաջ, մաքուր սիրտերը, Հոգաբարձութիւնը առանց բանաւոր պատճառի հրաժարեցուց երեք դասատուն, որմէ, մանաւանդ վերջերս, շատ գոհ մնացած էին ամբողջ Գրաբհիսարցիները։ Սակայն Թաղականութիւնը, յիշեալ ուսուցչին դիմումին ու բողոքին վրայ, քանի մը նիստ ետք ստիպեց Հոգաբարձութիւնը որպէս զի ետ առնէ իր այդ որոշումը։ Հոգաբարձութիւնը չկրնալով արդարացնել իր այդ գործը, անձայն անչուչ ստիպուեցաւ նորէն իր պաշտօնին գլուխը դնել յիշեալ ուսուցչը։ Բայց ինչ թաքուն պատճառներէ թելադրուած՝ Հոգաբարձութիւնը — կամ անոր մէկ անդամը — առաւ այդ վճիռը։ Հոս է հանելուկը։

«Հաղիւ այդ խնդիրը վերջացած՝ ահա երկրորդ մը. վարժուհիներէն մէկուն հրաժարականը։ Վարժուհին՝ Հոգաբարձութեան անդամներէն մէկուն կողմէ անարդանքի մը կրելով, այդ անպատուաբեր ու անվայել վարմունքին վրայ հրաժարական կու տայ, և Հոգաբարձութիւնը կարգ մը ձեւակերպութիւններէ ետք!!! անպատկառօրէն կ'ընդունի յիշեալ վարժուհիին հրաժարականը, անշուշտ իրենց ջոջ ընկերը արդարացնելու մտքովէն բանուած։ Թաղականութիւնը որուն բողոքած էր յիշեալ վարժուհին ու պահանջած կամ այդ Հոգաբարձուին հեռացումը վարժարանէն, կամ հակառակ պարագային իր մինչեւ օգոստոս ամսականներուն վճարումը, ուզեց խնդիրը անուշ տեղը կապել, չուզելով ո՛չ ժողովուրդին զայրոյթը գրգռել ոչ ալ յիշեալ Հոգաբարձուն վիրաւորել։ Արդ՝ ինչո՞ւ։— Վարժուհին ալ յուսահատած, վերջապէս ձգեց գալեց՝ անխնամ, երեսի վրայ Թողլով մանկապարտէզի խեղճ զաւակները։

Այսչափով չի լմննար դեռ։ Ուսուցիչներէն մէկն ալ իր վերջնական հրաժարականը տուած է Թաղականութեան, ամբաստանելով հոգաբարձութիւնն ու տեսչութիւնը։ Թաղականութիւնը թէեւ կանչած է յիշեալ ուսուցիչը և ջանացած որպէս զի համոզէ զայն պաշտօնին գլուխը դրէ, խոստանալով նկատողութեան առնել իր բողոքը. սակայն կը լսենք թէ յիշեալ ուսուցիչը իրր վերջին պայման առաջարկած է Հոգաբարձութիւնն ու տեսչութեան հեռացումը վարժարանէն։ բան մը որուն առթիւ անշուշտ շատ պէտք ունի Թաղականութիւնը մտածելու։ Ժողովուրդն ալ իր համաձայնը բոլորովին վերցուցած է Հոգաբարձութեան ու տեսչութեան վրայէն, մանաւանդ չուզանալով զգածուած վերջին իրողութիւններէն, կը պահանջէ Թաղ. Խորհուրդէն՝ լուծել Հոգաբարձութիւնը և արժանաւոր տեսուչի մը յանձնել դպրոցը։ Կ'իմանանք թէ քանի մը ուսուցիչներ ևս իրենց հրաժարականները պատրաստելու վրայ են։ Այս ընթացքով վարժարանին փակումը մօտալուտ է։ Մեղք չէ՞, 6–7 հարիւր ոսկի պիւտէին։ Ինչո՞ւ կը տնտնայ դեռ Թաղականութիւնը որ, ինքը նոյնպէս, ժողովուրդն, բողոքող ուսուցիչներուն հետ համաձայնած է այդ մարդոց ապիկարութեան։»

—Տիարզէքիրի մեր Թղթակիցը, Նարդիկ, հեռագիրը կը գրէ մեզ 28 մարտ թուականով.— «Այն սրտագրաւ ջերմեռանդութեամբ, որով Մեծ-Պահքի պարտականութիւնները չթերացաւ Տիարզէքիրցին, տօնական օրերու մէջ ալ չի մոռնար իր պատկառանքի բերկրանքին արտայայտութիւնները նուիրել մէն մի սուրբ օրուան։ Զատկի շաբթուն մէջ ենք հիմա։ Երէկ կատարեցին Դարձրացէքի արարողութիւնը։ Ժողովուրդին դէմքը ուրախութեան ցոլքերով կը թրթռայ. նորուկ ու ալուկ մանուկ հալաւները սկսեր են պլպտալ հոս ու հոն, մեծերուն ու պճրլիկներուն վրան գլուխը. վաղը մեւս օր կարմիր հաւերի ալ երեւան կ'ելլէ։ Բնութիւնն ալ՝ բարեպատեհ զուգադիպութեամբ մը՝ անամպ ու մաղջուկ գարնան մը պչրանքները կ'աւելցնէ այս ամէնուն վրայ. ճնճղուկները կը ճլուրլան, հոս հոն երբեմն ծծկան գառնուկներու մայիսներ ակամիզ կը հասնին, որոնք գիւղական կեանքի պատրանքները կ'արթնցնեն մարդուս ներսը։

«Երէկ, զատկական արձակուրդով վարուեցան մեր դպրոցները։ Այսօր ալ աղաներաց Ս. Հաղորդութիւն արուեցաւ։ Բաւական տպաւորիչ էր այս տեսարանը։ Երեւակայեցէ՛ք. առաւօտեան եկեղեցիի աւարտումէն ետքը, արական վարժարանաց 500 աշակերտները տեղաւորուեցան եկեղեցիին մէջ, (Ս. Կիրակոսի) հետերնին ունենալով իւրաքանչիւր կարգ իր դասատուն։ Ս. Հաղորդութեան մասնակցեցան բոլորն ալ, ամենայն կանոնաւորութեամբ։ Ցեսոյ, յատկապէս արուած հրաւէրի մը վրայ, Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղեկիէլ վարդապետ բարոյական մը խօսեցաւ աշակերտաց բարձրանալով տօնական օրերու նուիրականութիւնը և յորդորելով որ ջանան ըլլալ բարի և պարկեշտ, որով պիտի արդիւնաւորի մէն մի աշակերտի ստացած դիտական հմտութիւնը։

«Շատ սրտագրաւ բան մըն էր տեսնել ամբողջ եկեղեցին մանուկներու բազմութեամբ մը լեցուն, որոնք գիրքնք այնքան սիրող Յիսուսին տունը եկած խելօքիկ ձեւերով կ'աղօթէին, պճրլիկ ձեռքերով խաչակնքելով երեսնին. ու ետքն ալ նոյն երկիւղած ու հլու դիրքով Ս. Խորհուրդէն վերջ լսուող քարոզին կ'ունկնդրէին։ Մեկնելէ առաջ վարժարանց տնօրէնն ալ պատշաճ խօսքեր ուղղեց ուսանողական ստուար խմբին։»

—Տեսնական Խորհուրդը երէկ նիստ գումարեց Պարիսքարքարանի մէջ, բայց ատենագիր Նշան էֆ. Փափազեան և միւս անդամները չէին եկած։ Ներկայ էր միայն Գիւրքճիխնլեան էֆ. որ առանձին նիստ գումարեց։ Սակայն, Տնտեսական Խորհուրդի դիւանապետը հետեւեալը հաղորդած է՝ զոր բառ առ բառ կը հրատարակենք.—«Տնտես. Խորհուրդը իր սովորական նիստը գումարելով երէկ Ազգ. Պարիսքարքարանի մէջ, ի մէջ այլոց նկատողութեան առաւ Բերայի Ս. Եկեղեցեաց 1899 և 1900 երկու տարիներու մասնակարգութեան հաշուեցոյցը, որ ներկայացուած էր Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ մանրամասն տեղեկագրով մը։ Նոյնպէս նկատողութեան առաւ Մայր Եկեղեցոյ նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ մատուցեալ 1897 մայիս 1է 1900 դեկտեմբերի վերջ. եկեղեցւոյ մատակարարութեան հաշուեցոյցը, և որոշեց այդ հաշուեցոյցերը թաղեցւոց դիտողութեան ենթարկել 21 օր պայմանաժամաւ և պաշտօնական ծանուցմամբ։ Զբաղեցաւ նուազագոյն հանգուցեալ Թագւոր Դրիգորեանի կտակային խնդրոյն, որոյ մասին արդէն իր խորհրդածութիւնները տեղեկագրած էր Խառն Ժողովոյ։ Նկատողութեան առաւ Պաղատու Ս. եկեղեցւոյ վերաբերեալ կալուածական քանի մը խնդիրները, և ինչ ինչ անօրինութիւններ ըրաւ։»

—Մուշի Ս. Կարապետի վանքը դրտնուող Կարապետ և Յարութիւն սարկաւագները Պատրիարքարանէ դարձեալ խնդրեր են որ վարդապետ ձեռնադրուելու արտօնութիւն տրուի իրենց։

—Բալտի առաջնորդական տեղապահ Նիկողոս վարդապետ Ցանկիւլեան Բալտի Սղամ գիւղին դպրոցին համար նըպաստ խնդրած է Պատրիարքարանէն։

—Կիւրինի որբանոցին հոգաբարձութիւնը Պատրիարքարան զրկեր է իր միաձայն տեղեկագիրը ու հաշուեցոյցը։

—Ինչպէս կ'երեւայ այսօրուան պաշտօնականներէն. Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան շնորհել՝ Իր կայս. անձնական Գանձուն նախարար Վսմ. Եսվկանէանց էֆէնտի Սապղի՝ իբրեւ վարձատրութիւն՝ անոր գովելի և բարւոք ծառայութեանց։ Մեծ բերկրութեամբ կը ծանուցանենք կայս. այս բարձր դնահատումը՝ որուն կ'արժանանայ Ն. Վսեմութիւնը։ Վասն զի Սապղը Եսվկանէանց էֆէնտի ո՛չ միայն օսմ. ազգութեան կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած բարձրաստիճան ու կարող պաշտօնատարն է՝ այլ նաեւ նշանաւոր է իբրեւ լեզուաբան և շատ հմուտ անձնաւորութիւն մը։ Կը փութանք մեր շնորհաւորութիւնները մատուցանել Ն. Վսեմութեան։

—Վարչական ելմտից նորակազմ յանձնաժողովը այսօր իր երկրորդ նիստը կը գումարէ Ս. Պատրիարքին բնակարանին մէջ։

—Իզմիրեանց կտակի Գրական Յանձնաժողովը իր առջի օրուան նստին մէջ քան նիշ եր որոշեր է ներկայացուած աշխատասիրութեանց համար։ Նաեւ զբաղեր է մրցանակի մասին պատրաստուած բարձրորոշուած կանոնագրի մը ընթերցումով, և որոշեր է, հաստատութեան համար, յղել զայն Խառն Ժողովին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Երուսաղէմատան խոհարար Սերաս տացի Պետրոս Տանապալեան, որ վեց ամիս առաջ ապահովագրուած էր Իւնիոն Ընկերութեան քով և միայն առաջին վճարումը ըրած էր 6 ոսկւոյ չափ, երկու ամիս առաջ յանկարծամահ վախճանեցաւ ի հասակի 48 ամաց։ Շնորհակալութեամբ կը յայտնեմ թէ՝ ապահովագրութեան գումարը — 2500 ֆրանք — ամբողջապէս գանձելի վերադրեալ Ընկերութեան ներկայացուցիչ Սիմոն էֆ.ի. Դայսէրլեանէ, որ գովելի ուղղամտութեամբ ամէն դիւրութիւն ընծայեց։ Գանձուած գումարը այսօր ղրկեցի Սերասթոյ Գեր. Առաջնորդին՝ հանգուցեալին սգակիր այրւոյն և երեք անչափահաս որբուհեաց յանձնելու համար։

Գ. ԵՊՍԿ. ԵՐԷՑԵԱՆ

1901 ապրիլ 12
Երուսաղէմատուն

* * *

Ժամանակէ մը վեր լեմ անծանօթ ոգ ստորագրութիւնս կեղծելով՝ պատուաբեր անգամներու ու բարեկամաց կը գրէի՝ իբրեւ իմ կողմէն յանձնարարուած՝ անարժան ողորմութիւն կորզելու համար։ Ոչ ոքի այնպիսի յանձնարարագիր առած չըլլալուս, կը խնդրեմ զգուշանալ։

Գ. ԵՊՍԿ. ԵՐԷՑԵԱՆ

1901 ապրիլ 12

Հեռագիր Այսօրուան

(Ամենայն Բոսնիսաքինոբլը)

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԲՐԻԶԹՈՐԻԱ, 25 ապրիլ.—Թուայիսրամ գնդապետը՝ վերջերս թիւ մը զօրախումբի մը հետ՝ Թակարդի մը մէջ ինկաւ Ռուսիոնթայնի մօտ։ Գնդապետը սպաննուեցաւ և անգլիական զինուորները Պոէրներուն ձեռքը գերի ինկան։

ՀԱՌՈՆ

ԵՈՒՈՒՀԱՄԱ.—Ճաքոնի զանազան քաղաքներուն մէջ գտնուած քանէ աւելի պանդոքներ իրենց վճարումները դադրեցուցեր են, որով ելմտական խուճապ մը առաջ եկեր է։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Պ. Տէլքասէ՝ Լամսդորֆի կոմսին հետ՝ Զարսքոյէ–Սէլօ գնաց և հոն ներկայացաւ Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհիին որոնք յետոյ սեղանի հրաւիրեցին երկու նախարարները։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնթէպելլօ կոմսը, երէկ, և Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէ ալ, այսօր, հայկերոյթներ տուին ի պատիւ Պ. Տէլքասէի։

ԱԶՈՏԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

ՖՐԱՆԹՖՈՐԹ.— Կրէշայմի մէջ քիմիական արտադրութեանց գործարանի մը կաթսան պայթեցաւ։ Գործարանը ու շրջակայ քանի մը տուներ այրեցան։ Կ'ըսուի թէ յիսուն հոգի մեռած և հարիւր քսան հոգի վիրաւորուած են

ՀԱՆԳԱՄԱՏՈՒԻՓ

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ բոլոր հանքագործներու համաժողովը որոշում մը ընդունեց որով կը խնդրուի ետ առնել հանքագուխերու տուրքին օրինագիծը։

ՌՈՒՍԻԱ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Բարձրագոյն վարժարանները երկուշաբթի օրը վերաբացուեցան։

ՍԻՒԷԶԻ ԶՐԱՆՑԻԸ

ԻՍՄԱԻԼԵԱ.—Ապրիլ 11էն 20 Մայիսի ջրանցքէն 109 նաւեր անցան։ Գոյացած հասոյթն է 2,990,000 ֆր.։

(Ամենայն Նասիոնալ)

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ. 25 ապրիլ.—Պ. Տէլքասէ, այսօր, սեղանակից եղաւ Զարին։ Ռուս լրագրները միաձայնութեամբ կը գովեն Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը։ Ելմտական նախարար Պ. Վիթէ սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Պ. Տէլքասէի որ շաբաթ օրը, 27 ապրիլ, Բարիզ պիտի դառնայ։

ՋԻՆՈՒ ԴԷՊԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէջինի օտար դեսպանները, իրենց մէջ համաձայնելէ ետքը, յայտարարեցին Լի Հունկ-Զանկի թէ պատութեանց կողմէ Զինէն պահանջուելիք հատուցմանց ընդհանուր գումարն է մէկ միլիարտ վեց հարիւր միլիոն ֆր.։ Դեսպանները յայտարարեցին նաև թէ յուսին 30էն սկսեալ և մինչեւ որ հաշուութիւնը կնքուի, այդ գումարին վայ ամէն ամիս մէկուկէս միլիոն ֆր.ի գումար մը պիտի աւելցուայ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.Ի ՀԱՌԸ

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերման լրագիրները, խօսելով այն ճառին վրայ զոր Վիլհէլմ կայսրը, երէկ, արտասանեց Պոնի համալսարանին մէջ, դիտել կու տան անոր կրօնական–հայրենասիրական հանգամանքը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Մէֆթինկէն կը հեռագրեն թէ Ռոտէզիայի բնիկները կը յարձակին Անգլիացիներուն վրայ։

Սինթ Էլլեն.—Պոէր գերիները, աղերսագիր մը մատուցանելով հոլանտական կառավարութեան, խնդրեցին որ հոլանտական կուսիխա գաղթեն։ Խնդիրը կը քննուի։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆը

ԲԱՐԻԶ.— Ոստիկանութեան վերատեսուչը՝ սակաւաթիւ գործակատարներու Ընկերութեան հետ համախոհութիւնը՝ հրամանագիր մը հրատարակեց՝ ծանուցանող թէ յառաջիկայ մայիս 4էն սկսեալ, սակարանը շաբաթ օրերը կէսօրէն երկու ժամ ետքը պիտի գոցուի, բայց ի այն շաբաթ օրերէն ուր լիթիասեռն կը կատարուի։ Այս որոշումը պիտի գործադրուի մինչեւ յուլիս 28։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐՔՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Օ. Ռ.	26	13
Ռմէնէն բարձր գին	»	26	18
Ռմէնէն վար գին	»	25	12
Բուլգէր Երկթ. գոց.	Ֆր.	114	—
Ղմէնէն բարձր գին	»	115	—
Ղմէնէն վար գին	»	113	87

ԲԱՆՈՒՄ 13 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտ Մեռի Դ.	Ռ. Ռ.	26	13
Բուլգէր Երկաթուղի	Ֆր.	113	75
Օսմանեան		—	—
Ռէժի		13	87
Օսմ. Պանքա		—	—
Գաւառի ծխեկրալ Օ%Ռ.		1	05
Սօս. Օթ. Շանժ է Վայէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	15
Թղթադրէլ բանկեր.		6	25
» Ֆուլիսեռ		195	—
» պարատ.		478	—
Քարոլի Դ. Գալաց		468	—
Թրանսվալ		89	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	110	—
Բարլզ » »	Ֆր.	12	98
» » » չէք	»	99	86
Գերմանիա տեսակտ չէք	Մարք	20	59
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	21	87

ԴՐԱՄԵՂԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔԷ

20 ֆրանսերը	Ղրշ.	17	18
Անգլիական ոսկի	»	110	06
Թալ եմբերքալ	»	21	—
Գրիմիզ	»	54	08
Մէնթիսէ տրծաթ	»	108	12
Մէճիտիէ	»	99	—
Բուլգէր Ոսկեդրամ	Օ. Ռ.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐՔՆ

ԼՈՆՏՈՆ. 25 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտ	94	18
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	49	—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց	97	12
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.	93	93
Օսմանեան Պանքա	12	12
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	83	50
» Մոնոբոլ	44	50
Գուլկոդոկան 1888	81	—
Եգիպտէն իւնիֆէտ	107	25
Տօմինիալ	105	—
Թրանսվալ	3	62
Ազաղն երկաթուղի	12	75
Փոխառութիւն	25	360

ԲԱՐԻԶ 25 Ապրիլ

Ցաղոնս. Ռանթ 3 %	101	50
» » 3 ½ %	102	80
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց. Ղրշ	24	65
» » » գոց. »	24	57
» » » Բ.		
» » » Գ. »	27	60
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	552	—
Գէմոնիէ	»	470	—
Բուլգէր երկաթուղի	»	115	—
Օսմ. Ճարտասան	»	525	—
Սամ. Ռէժի	»	325	—
Բրքօրիթէ Թիւրք 4 %	»	501	—
Գէչի Լիոնէ	»	1048	—
Խասլաղան Ռանթ	»	96	40
Ռուսական Ռանթ	»	73	25
Թրանսվալ	»	93	—
Ոչ Լոնտոնի վրայ	»	25	175
Գրամոֆոնիզ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ. 25 Ապրիլ

Փոխառ. Լոնտոնի վրայ	»	240	20
Բուլգէրի երկաթուղի	»	109	20
Օսմ. Ռէժի	»	298	—

ՓԷՐԼԻՆ 25 Ապրիլ

Գալպը	»	226	25
Բուլգէրի երկաթուղի	»	113	50
Հնաս. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	»	20	240

ՓԻՐԻՍԷԼ 25 Ապրիլ

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		24	20
Բուլգէրի երկաթուղի		114	75

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՅՄԱՆԱԲՈՅԹ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ր երեսը
Գոյաց կողմը մանամիւղ չուներ

ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ ԴՐԱՏՈՒՆ

Ղալատիա, Սեղրոս խան թիւ 5–7

Հայերէն, Դաշղիերէն և Տաճկերէն դպրո

ՏԸ ՔՈԼՕՆՆԵՐԸ 20ՐԴ ԴԱՐՈՒ ՍՊԻԵԼԱ

Ճշմարտապէս շահեկան է ներբողը ընել այն օտը Թուալէթին, որ Ձեր քմահաճոյքին, գնահատումին, դրամական կարողութեան համեմատ՝ կրնաք չիչը 16 ֆրանքանոցէն սկսեալ մինչեւ չիչը 5 ղրուշանոցի տեսակը գործածել։ Արդ, այն մարդը որ առողջութեան, գեղեցկութեան ու մաքրութեան հոգ կը տանի, պէտք է լուրջ ուշադրութիւն մը դարձնէ այն առարկային, որ իր առօրեայ արդուզարդին կը ծառայէ, մինչեւ իսկ հագածուն գտնուելու է այն ջուրին համար, որով դէմքը ու ձեռքերը կը լուայ։ Հետեւեալապէս պէտք է մեծ հոգ տանիլ արդուզարդի համար գործածուած այն ալքոլային արտադրութեանց նկատմամբ, որոնք եթէ խնամով պատրաստուած չըլլան, մորթը կը մաշեցնեն։ Օ տրֆոյօնները այդ դասակարգին մէջ կը գտնուի։ Անոր 98°/օը զուտ և պարզ ամենագէշ տեսակի ալքոլներով պատրաստուած է, որ մորթին կը ՚ի՚ասէ անդարմանելի կերպով։ Այս Օ տր Ֆոյօնները ոչ միայն անվնաս է, այլ և այնքան անվիճելի փափկութիւն մը կուտայ մորթին և դայն երկար տարի հոտաւէտ կը պահէ որ ամէն մարդ պիտի ստիպուի միւս արդուզարդի ջուրերը և անուշահոտութիւնները թողուլ և այս Օ տր Ֆոյօնները միայն գործածել որ հրաշալիք մըն է իր տեսակին մէջ։

Կը ծախուի, Բէյրութ, Պօն Մարշէի, Բիկմալիոն և Գոլիս Սուլթան Համամ, Ահմէտ Ֆարուքիի վաճառատանց մէջ։

705 11—12

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆ ՄԸ

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները խկատպէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Սուտպպէս կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի տղոց և չ՝ փահանեղու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և հաղցկեղի դէմ կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր ինչպէս նաև կեղեր (ulcères), պտղաբեր (չիպան), բորբոքուն ուռեր ուռոյցք (tumeur), մորթին դուրս տալը (éruption) խոյլը (սրանա), կուրծքի ցաւերը ոսկի դանակը մէջքի ցաւը վիզը բռնուիլը յօդոցաւ, մկնցուցնցը (tic), յօդոցապերու տկարութիւնը կեղտնկը (մորիա) ճմլումները, ճաթուտուքները հիրուտուքները, տրիւնեղբուրիւնը ցուրտէն ուռած եկած ճաթուտուքները վէրքերը ուռած ու սեւածիր ոտերը, մորթախտը մասնաշուրը, վարդախտի հետքերը մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին ոչի հիւանդութեանց և վէրքերու համար լաւագոյն սպեղանին է։ Կը գեղեցկացնէ մորթը։ Մինչեւ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկներ չեն կրնար բուժել զանոնք։ հնոտաքիւրիւն (սպիտրաս)։ օձուցաս (եղլանցրգ) որիճ (թէմրէյի) բորուտիւն փոքր ոյտուամներ։ կարմրութիւններ ածիկի վէրքեր եւն։ եւն։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղէ տուփին գինն է 3 չիլին 6 բէնա։ Այս սպեղանին յանձնարարութիւն բնողները պէտք է դիմեն ցամաքային Եւրոպայի միակ գործակալ Պ. Լոմբնտ Քարուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի Թրամուէյի դիմին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 95-96։

ԵՐԱԽՏԱՊԱՐՏ ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Բարիզի մեծահռչակ փաստաբաններէն մին ստամոքի սոսկալի հիւանդութեան մը հետեւանքով տարիներ էր երեսի վրայ ձգել գործերը, այնչափ կը տառապէր։ Մեծ ախորժակով կը ճաշէր, սակայն կէս ժամ վերջ գլխու պտոյտն ու ստամոքսի խիթերը կը դառնացնէին կեանքը փաստաբանին որ երկու տող բան գրելու անկարող էր դարձած։ Գրիչը ձեռք առնելէ անմիջապէս վերջ ստամոքսը կը ծանրանար, սիրտը կը խառնուէր և ամբողջ մարմնովը կը ձնչուէր։ Ստամոքսի հիւանդութեանց դարմանումին յաջող դեղաճառերը։ Ջուրերը, փոշիներն ու գլխիները յաջողաբար գործածեց առանց փոքրիկ թեթեւացում մը ձեռք բերելու։

Խնջոյքի սեղանէ մը վերջ երբ խեղճ մարդը անկիւն մը առանձնացած լռիկ մնջիկ կը տառապէր ըստ սովորութեան, տանտիրուհին քովը եկաւ և խստիւ յանձնարարեց էլիրսիր կրէջ գործածել եթէ ստամոքսի օ՛և է հիւանդութիւն ունի։ Փաստաբանը թէև յուսահատ, սակայն փորձ մը եւս ըրած ըլլալու համար, տուն վերադառնալուն չէր մը էլիրսիր կրէջ բերել տուաւ և դաւաթ մը խմեց անկէ։ Այս առաջին գաւաթն իսկ իր բարերար ազդեցութիւնը ներգործեց և հիւանդը թեթեւացում մը զգալով ստամոքսին վրայ շարունակեց գործածել էլիրսիր կրէջը։ Մէկ քանի շաբաթ վերջ ստամոքսը դառաւ իր սովորական առողջութիւնը, մարսողութիւնը կանոնաւորուեցաւ ու քիչ յետոյ փաստաբանը բոլորովին ապաքինելով սկսաւ շարունակել իր զբաղումները։ ու գինքը երախտապարտ զգալով էլիրսիր կրէջին ստամոքսի հիւանդութիւնէ տառապողներուն ջերմապէս կը յանձնարարէ դայն։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։

466 11—30

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ 1852

Յ՞Ի Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԷ 396

(Եանցի զարեյրատան վրայի յարկը, նիզ Զրպուլենեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատարբեր ցաւած անդամները մէկ անգամէն կը լուծեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նպատակաւոր երաշխաւորութեամբ, ճաշակաւոր և գիմացկուն արհեստագործութիւններ կը պատրաստեն, յար և նման բնական, դէմի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն գրաշնչելու։

Ունենք հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թիթեղուկներ դնելու և ատամնակատարելագործում ազատանելու մինչեւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ճ. Գ. Ջիմեանցը կերպի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ. կ՚ընդունին։

Մանոր —Գոլսոյ նշանի մասնաճիւղ ՍԻՆԻՆԻՆ։ 197

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրականաբար նոր հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և հմտութեան ամէնէն վերջին հիմերը, մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիթերու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Առ նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն։ բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկապ սեռիներով, անկապ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախսու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը հետեւեալն է. { 199 ֆրանք առանձին տետրերով կամ սեռիներով եւ կամ ցողակազմ հատորով / 225 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանանչ։

Վճարումը կ՚ըլլայ (Բարիզի վրայ մանատներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անդամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրուելով, ստորագրողը դիւրն կը մնայ ազատագրելու գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պրակներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ. Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17, Ենդրոտին 16 եռեսնոց պրակ մը՝ իր Նմոյշ պիտի դրկուի ձրիաբար։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վոյվոտա Պանականոցին կից թիւ 91

Վաճառատանս մէջ առանձին տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՆԱԿ։ Կակուղ և կարծր դասեցիկ (քաուչուկ) առաջարկներ, անուկի կապիչներ (գասբգ պաղը), տեսակ տեսակ գործիքներ (օիրինկա), երկաթական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոգոբ), փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները շատ ածան։ Ցանկերդը շատ գոհ պիտի մնան։

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Զբաղումներս ստիպած չէին զիս նստադական կեանք վարել, որուն հետեւանքը ամէն օր կը տառապէի ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ու ՊԱՍՈՒՐԷ։ Շարունակ գլուխս կը ցաւէր, աչքերս կը մթնային, ստամոքսս կը խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի։ Պասուրէն գոյացած պուչտերը մանաւանդ միշտ կը խլիշային։ Բժշկի մը յանձնարարութեամբ ՏՔԹ. ՖՐԱՆԹԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐը գործածելէս քիչ յետոյ ստամոքսս չտկուեցաւ, գլխուս ցաւերը անցան. պնդութիւնը ստիճանաբար բժշկուեցաւ և ոչ Պասուրէն և ոչ ապուչտերէն հետք չմնաց, և հիմայ Տէր. Ֆրանֆի առողջութեան դեղահատերուն շնորհիւ կատարելապէս առողջ կ՚ապրիմ։

Ֆրանսա Սէն Լօռան գաւառին կառավարիչ։ ԱԼԻԹԷՏՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարմանն են, պնդութեան, պասուրի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց. կանոնաւորաբար գործածուելով, ստամոքսն ու պլիքերը կը զօրացնեն ու մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ Կը ծախսուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։

479 14—30

ՏՈՔԹԵՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Մանոր ասամնաբոյժ Բարիզի

Ի ՍԻՐԷ ՍԸ ԲԵՐԱ Թիւ 1

Ամէն օր կ՚ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբան։ Գիշերուկի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղբատաց ձրի 490

ԱՆ ՆԻՐ ՅՈՒՐԿ

ԱՆՆԱՑ ԱՌՁԱՀԱՎԱՔԻՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենամեծ Մթջազգային Ընկ. Ապահովագրութեան

Յանձնակատար Բարիզի

1 և 3 Լը Բէլլիէր գրասենեակ (Գուվրա առ գրիդ-լիէրէն առկուսը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պակասին հ-ց ԱՍԻՄԼԱՆ ԱՊ. ՀԱՎԱՏԻՄԱԼԵՍԻՆ

1900 Մուսնուած Լիս տարեշրջանի բրամայուած հրամանագրութեան պատասխանի գումարը ՝ ՍԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 309 ՄԻԼԻՈՆ ֆր։ Ապահովագրութիւն որ կը բաղ 6,230,000,000ֆր.։ Ընդհանուր նիստ ունենալէ ի ՀԱՅ 1845 ապահովագրեալ. Ընդհանուր մէջ մինչեւ 660 միլիոն։

ՆԻՒ ՅՈՐՔԻ ընդհանուր ապահովագիրը (բոլորս) ուրիշ չեն առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրեալը քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրները։ ՆԻՒ-ՅՈՐՔԻ ապահովագիրն ստորագրէ չէ բաւ, և յանձնաբերուելուն սկսեալ գիրքաշնաւորէ տրուած. բնակութեան և նաւարկութեան յարգելիք բոլոր գանգտներն և սահմանները ամէն ոստրագանները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պարագան։ Ապահովագիրին իրաւունքը կու տայ ստորագրեալ գումարը պահանջելու ընկ., որոնց գումարը պահանջուած կըլլայ կանխիկ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ առանձին ստորագրելէն սկսեալ, ստորագրողը դատաբարի ընդունելու անկում չկայ։ Հանգամանք ապահովագիրը կ՚վճարուի ի Գէշ մոկու ապահովագրեալ ամբողջ ընած բոլոր մասնաձեռքերով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարկերէն չունի ելանելիութիւն տալու սոյն։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւնները կտակ դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ն. ՊԻ. ՀՈՒՍԻՆՕՒ ԵՒ ԸՆԿ.

ԲԱՆԿԷՐ-Գալաթիրակ

Ա. ՋՈՒՍԱՏԵՆ

192

ՍԻՆ ԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները գլուխ անցան. զարգացեալ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկարարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը տարի 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նացլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր կատարած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԻ, Շիտակ ճամբայ, Գալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին առաջ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Գայրաթա Թրամվէյի Սթամբուլին դիմաց Թիւ 13։

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՅԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

ամբարտի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութիւնից համար։

Ցմանկն սիրելամամ ձկան խրդն է ֆոսֆորական ոտ ոտ է տը սուտ՝ ի հետ խառնուած։ Տղայք հանդերձ կուգան ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր դէմ արդիւնիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՊՈՖՈՖԻԼ ԽՈՑԼԸ (ոսրաճ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԵՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱՅԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԻՒՆԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն Գրքոյկ՝ ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀՐԴԵՆԱՒՈՐ

Ընդարձակ Հայլ. Ի. Պոլսոյ և Օսմանցի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Գոզս	1011	Մարսս	724	Բոգարթս	186
Գէրթս	9607	Գոնկս	2908	Գրօնս	1695	Մարգինս	2278	Սաբգս	1117
Անէրս	1541	Գարս	895	Լիրս	775	Մարգերս	9709	Ֆիրթս	1725
Գիսարս	5377	Գիրս	4311	Լիանարս	1581	Միրգաս	3557	Սիլիս	1138
Գոնսոս	1822	Գանիս	987	Լիմեան	5730	Մրս	1057	Գէրս	1900
Գոցանս	1264	Գուրս	2888	Լոցարթս	9800	Մանգերթս	1735	Գոնոս	1728
Գրանս	1078	Գարս	1718	Լեանգէս	595	Մեարթս	3419	Թ. Ուիլսոն	1546
Գիլնս	841	Գինեմս	504	Բակս	2354	Նէրս	1088	Գարթս	2537
Գրիֆիթս	4431	Գարս	2464	Իսանս	5540	Ոնիս	4100	Գարիս	1670
Գէլս	1671	Իսանգոս	1520	Ֆիլես	1080	Ոնեարթս	4086	Գարթեան	487
Գալիթս	1297	Իսարգ	1341	Ֆիլես	1052	Ոլարանս	1595	Ուիլթեր	2139
Գանէս	1244	Գիրս	954	Ֆոլգեր	2307	Գարէրմս	1637	Վարս	1918
Գարս	1094	Գինեանս	1928	Ֆրանս	1700	Գոլս	510	Վլոս	1289
Գիրանս	2729	Գիրանինս	949	Լէս	1052	Գիրանս	2232	Գոլիսեանս	2898
Գիեարս	1834	Գրանիթարս	4582	Լէբանս	2273	Ռինարս	1963	Եէս	1850
Գիս	2697	Գալիէս	3060	Լիվարս	1643	Ռոս	1613	Զէս	1200
Գուսարս	1235	Գնարս	1249	Լորէնս	3191	Ռուէս	1789		

Իսկ չունենալը, նաւարկեալ նէյլ, ընդհանուր վաճառքով Հրէն հաս հասաւ։

Դիմեն առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԼՍ

Թ. 92 Գալաթա Մեսրէ Խան Գալաթա։ 279

ԳՐԱՍ. ԼԷՕԼԷՍՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓՆԱՆԱՏԱՆ ՔԻՆԻԿՐԻՒԿԻ

Լիկրոսի և Ճշնիկի փէն Բանաչ չինա

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքտորիան	10500	Նիւանիան	350
Ռանիկեան	10500	Գիրիչեան	2500
Գէորգեան	10500	Գարգ.ան	2000
Լանքասթրեան	9000	Բիլեանեան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Գրանիան	2500
Գոլսանեան	8000	Գանիկեան	2500
Ճորճեան	8000	Գարանլեան	2500
Գասկոնեան	8000	Գրիգորեան	2500
Ֆինչինեան	8000	Լեհանեան	2000
Նալբանեան	2700	Մինեռ	300
Վասիլեան	2700	Գրոսպ	300
Գլամինեան	2700	Կոսոյ	300
Գարանեան	2500		

Ապրանքի տետրերն կը բնդրուի իրեն, ապրանքն ալ ոչ թարգմանելու կամ ներքեր մոռացուելու համար ի տեղեն հրամանագրի դիմել լաքեանեան ժամ 24 ժամ առաջ։

Ամենի ապրանքներուն համար գինն

ԵՒՍԲ ԼԱՅՆԵՆԵՆ

Գալաթա։ քարտերին գիրքը

300 հին անուն մոռացուած

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ԹՈՒՄԱՍԵԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՎՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ծառայեան ծրագիրը

Ի. 10 23 Ուրբաթ ժամ 4ին լեռ մեկնելու։
Ի. 11.24 Իզմիր, Բիրա, Ալիքարնասս [illegible] 10ին մեկնելու [illegible] Ալիքարնասս, Բարտ-Հարտա, [illegible] Ֆամ, Պէյրութ եւ Գիրան։
» 12 25 [illegible]
» 12 25 [illegible] Ալիքարնասս, Բարտ-Հարտա, Ֆամ, Պէյրութ եւ Գիրան։
13 26 [illegible]

ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԵԼԻԱ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն ՊԱՊԷ ԵՒ ԸՆԴ

ՇԱԲԱԹՈՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԻՒՐ

Ապրիլ 27ին Անդրոյի, Մարսիլիայէն։
» 28ին Առմենի, Անտալ Եգիպտէն։

ՄԵԿՆՈՒՄԱՆ

Ապրիլ 27ին Անդրոյի Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում։
» 30ին Առմենի, Մարսիլիա։

Ճամբար ուղղակի Բարիզի համար։

Առաջին կարգի 245 ֆրանք։ Երկրորդի 175 ֆրանք։ Տեղեկութիւնք կրնան։ գրել։ Գործակալին Բան Հան Գալաթայի մօտ։ 218 [illegible]

ՓԻՈՒՆԱՐԴ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ

Միայն ոսկի եղիս անցամ կը բանի Լիվերպուլ և Գլասկով։

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իմբրիա	18900	Միլվանիա	5598
Գաբսոնիա	18900	Գամպանիա	4541
Լուբանիա	12952	Վերլա	3229
Գամբանիա	12950	Բալա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2898
Օսմանիա	8128	Սիբիրիա	2935
Լիվորնիա	8120	Սամարիա	1858
Սերվիա	7392	Ալբրոս	2183
Ալասկա	7269	Շերպուրգ	1814

Գիտել առ ՀՈՒՆ և ՍԻՆԷՐ

Joly et Seager

Մեքենաներ խառ Թիւ 6, 7, 8 Գալաթա։ [illegible]

ՄԱՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ, Նիւյորք, Բոստոն

և Ֆիլատելֆիա [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

ՀԻՄԻ ՍԱՍ [illegible]

Գրասենեակ ՀԱՒՐԼ ԵՒՍԷՓԵՐԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Կ. ՊՈԼՍԷՆ — ՓԻՒԶԻՒՖ ԶԷՖՄԷՃԷ

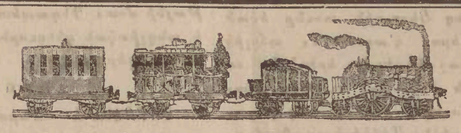

1900 Նոյեմբեր 1էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻՒԶԻՒՖ-ԶԷՖՄԷՃԷ

Թիւ կայարան	8	10	62	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
	Առաւօտեան մինչեւ կէս օր								Մեկնումներ									Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն				
Կ. Պոլիս	6 45	7 19	7 38	8 14	8 53	9 20	10 11	10 33	11 09	12	1 —	1 37	2 01	2 59	3 27	4 15	4 41	4 58	5 25	5 52	6 19	6 46
Գում-Գարու	6 55	7 29	7 54	8 29	9 03	9 29	10 20	10 48	11 19	12 11	1 10	1 47	2 13	3 09	3 37	4 26	4 51	5 08	5 35	6 02	6 29	6 56
Եէնի-Գարու	6 59	7 33	— —	8 33	9 07	9 33	10 24	10 52	11 23	12 14	1 14	1 51	2 17	3 13	3 41	4 30	— —	5 12	5 39	6 06	6 33	7
Սամանիա	7 5	7 39	— —	8 39	9 12	9 38	19 29	10 57	11 28	12 19	1 19	1 56	2 22	3 18	3 46	4 35	— —	5 17	5 44	6 11	6 38	7 05
Եէնի-Գուլէ	7 11	7 46	8 13	8 46	9 17	9 44	10 34	11 —	11 33	12 23	1 24	1 59	2 27	3 23	3 50	4 40	— —	5 22	5 49	6 16	6 42	7 10
Մարդիրէօյ	7 26	7 59	8 4	9 01	9 30	9 56	10 47		11 45	12 33	1 36		2 39	3 33	4 05	4 53	5 09	5 35	6 02	6 28	6 54	7 22
Այ-Սոֆէ Ֆանոս	7 36		8 50	9 11		10 07			11 57		1 48		2 49		4 15		5 19		6 12	6 39	7 04	7 32
Փիւշիւք-Զէքմէճէ			9 —			10 15			12 05		1 56									6 47		

ՓԻՒԶԻՒՖ-ԶԷՖՄԷՃԷՆԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

Թիւ կայարան	9	11	13	15	17	19	21	23	25	37	39	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	61
	Առաւօտեան մինչեւ կէս օր									Մեկնումներ					Կէս օրէն մինչեւ իրիկուն								
Փիւշիւք-Զէքմէճէ			7 04							0 8			12 19		2 14								6 47
Այ-Սոֆէ Ֆանոս	6 15	6 46	7 15	7 52		8 24		9 42		0 39			2 30		2 5		3 22		4 55		5 47	6 18	7 04
Մարդիրէօյ	6 27	6 58	7 27	8 04		8 36	9 —	54	10 17	10 51		11 43	12 42	1 44	2 37		3 34	4 03	5 07	5 35	5 59	6 30	7 21
Եէնի-Գուլէ	6 39	7 13	7 42		8 17	8 48	9 15	10 05	10 32	11 03	11 31	11 55	12 54	1 54	2 54	3 22	3 49	4 15	5 20	5 47	6 14	6 41	7 44
Սամանիա	6 3	7 17	7 6		8 21	8 51	9 18	10 08	10 36	11 7	11 35	11 59	12 58	2 02	2 57	3 25	3 52	4 18	5 23	5 50	6 17	6 44	— —
Եէնի-Գարու	6 48	7 22	7 51		8 26	8 56	9 23	10 13	10 41	11 12	11 40	12 04	1 03	2 07	3 02	3 30	3 57	4 23	5 28	5 55	6 2	6 49	— —
Գում-Գարու	6 53	7 27	7 56	8 22	8 31	9 01	9 28	10 18	10 46	11 17	11 45	12 08	1 08	2 12	3 07	3 35	4 05	4 28	5 33	6 —	6 27	6 54	7 58
Կ. Պոլիս	7 01	7 35	8 04	8 30	8 39	9 09	9 36	10 26	10 54	11 25	11 53	12 16	1 16	2 20	3 15	3 43	4 09	4 36	5 41	6 08	6 35	7 02	8 07